49րդ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 1543   Կ. ՊՈԼԻՍ   ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ   ՅՈՒԼԻՍ 4 — 17 ՅՈՒԼԻՍ 1906   25 ՋԷՄԱԶԻՒԼ ԷՒՎԷԼ 1324 — 4 ԹԷՄՄՈՒԶ 1322

Journal Armenien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Փ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌՕՐԵԱՅ

ՆԵՐՔԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى وسياسى غزته‌در
صاحب امتيازى: اوهانس قريد
اداره‌خانه‌سى: باب عالى جاده‌سنده نومرو ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

10 ՓԱՐԱ

ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ ՄԸ

ԿԱՎ ԿԹՈՂԸ ԵՒ ՔԱՐԻՒՂԻ ԻՇԽԱՆԸ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՑՈՐԴՈՐԷ ՄՐ. ՐՈՔՖԷԼԼԸՐ

Եթէ կայ մէկը ամէնէն աւելի ըմբոստ խմբագիրներու հետ տեսակցութեան, այն ալ կարելի է ըսել Մր. Ճօն Րօքֆէլլըրն է, քարիւղի իշխանը. Ամերիկայի մէջ ճամբորդած ատեն ըլլայ կամ հանգչելու համար Եւրոպա եկած ատեն, անդադար կը հալածուի խմբագիրներէ և սակայն միշտ յամառութեամբ կը մերժէ անոնցմէ ո եւ է մէկուն տալ մէկ քանին այն գաղտնիքներէն որ զինքը ըրին որքան բաղձալի նոյնքան ալ աշխարհի ամէնէն հարուստ մարդը։

Բայց ինչ որ պիտի ընենք, միլիառատէրին հետ տեսակցութեան մը պատմութիւնը չէ, այլ անկից լաւագոյնը։ յօդուած մը գրուած քարիւղի իշխանին ձեռքովն իսկ, որ ցարդ անտիպ մնացած էր, և վերջերս թերթ մը զայն հրատարակեց։

Այս յօդուածը կը գրէ պատասխանելու համար հին և նոր աշխարհի թերթերէն իրեն դէմ ուղղուած բազմաթիւ բուռն յարձակումներու, որոնք կը խօսէին այն խոստովանելի կամ ոչ, միջոցներուն վրայ որոնցմով Րօքֆէլլըր շինած էր իր հինգ ու կէս միլիառ տոլարի հրէշային հարստութիւնը։ Այս յօդուածով միլիառատէրը իր յաւիտենական գաղտնապահութենէն կը մեղմի և իր մանկութեանը վրայ կուտայ մանրամասնութիւններ ո՛րքան անծանօթ նոյնքան հետաքրքրական։

Հայրը մասնաւոր նղանակով մը կրթեց զինքը, սովորութիւն մը դրաւ անոր մէջ միայն ինքն իր վրայ հաշուելու, ինքն իր վրայ վստահելու։ Այս ուղղութեան է որ այժմ կը վերագրէ Րօքֆէլլըր իր բոլոր ձեռնարկներուն արտակարգ յաջողութիւնը։ Բայց խօսքը իրեն տանք։

«Հայրս ինծի կը սորվեցնէր ընել այն բոլոր պզտիկ աշխատութիւնները, զորս կրնար ի գլուխ հանել իմ տարիքս ունեցող տղայ մը։ Եօթը տարեկան էի, երբ ինծի կով կթել սորվեցուց, գիւղացի տղու մը պէս։ Եւ ես ալ խոշոր մարդէ մը աղէկ կը կթէի։ Պզտիկ աննշան գործ մըն էր այս, բայց չուրանանք որ անկէց սկսայ․․․։»

Եօթը տարեկան եղած ատեն ձի մը կը յանձնէ անոր և ահա իր հայրը ի՛նչ խրատ կուտայ։

—Տղաս բլրակէն վար իջած ատենդ ուշադրութիւն ըրէ, հոգ տար որ կենդանին սխալ քայլ չառնէ։ Բայց երբ հարթ հաւասար գետնի վրայ հասնիս, թող տուր որ վազէ։

Եւ Մր. Րօքֆէլլըր կ'աւելցնէ.

—Բնաւ չմոռցայ այս խօսքերը և չպիտի մոռնամ։

Հազիւ 11 տարու էր երբ զինքը կը ղրկէին շրջակակայ բլուրները, փայտի խուրձեր գնելու ընտանիքին ձմրան պաշարին համար։

«Ինչ որ կ'ուզէին, կը գրէ միլիոնատէրը, աղէկ տեսակ փայտ էր, հաճարի և գզքիի փայտեր։ Ա՛հ, պէտք չէր ղգար մէկուն որ ինծի ըսէր թէ խուրձի մը մէջ քանի՞ խորանարդ ոտնաչափ փայտ կար և չէի ուզեր որ մէկը ընկերանար ինծի, որպէս զի հսկէ թէ ծախողը չխաբէ զիս։ Ասիկա ինծի ծայր աստիճան օգտակար եղաւ»։

ԱՌԱՋԻՆ ՏՈՒՆԸ.— Երբ տարիքը բաւական առաջ գացած էր, Րօքֆէլլըրի հայրը ըսաւ անոր.

—Զաւակս, ահա քեզի դրամ, կ'ուզեմ որ աղուոր աղէկ տուն մը շինել տաս մեզի, ուր պիտի բնակինք։

«Ճարտարապետի մը վազեցի, կը գրէ, պայմանագիր մը կնքեցինք և տունը շինեցինք։ Ո՛չ մէկ դժուարութիւն ունեցանք ո՛չ ճարտարապետին և ո՛չ յանձնառուին հետ, ինչ որ ինծի ներշնչեց անձիս վրայ խոշոր վստահութիւն մը։ Այս ամէնուն ապացոյցը ունիմ՝ մահոգենիէ գզրոցի մը մէջ, ուր թանկագին իրերու պէս կը պահեմ բոլոր ստացագիրները և բոլոր կանոնագիրները, որ [illegible] և իմ պաշտօնեաներուս միջեւ տեղի կ'ունենան»։

Մինչ այս մինչ այն, դեռատի Րօքֆէլլըր կ'աշխատէր քիչ մը դրամ վաստկելու և իր խնայողութիւնները չատցնելու։

«Այս աշխատութեանց մէջ, կը գրէ, հաստ մը կայ զոր հաճոյքով կը յիշեմ և զոր սրեր ամբողջ ի գործ կը դնէի դրացի ագարակապանի մը համար։ Այս գործը գետնախնձոր բահելն էր։ 13-14 տարեկան էի, և առաւօտէ մինչեւ իրիկուն ատով կը պարապէի։ Այդ ատենները առնուազն օրը 10 ժամ կ'աշխատէի 5 ղրուշի փոխարէն։ Այս փոքր գումարները կը խնայէի, բայց անմիջապէս նկատի առի որ եթէ 250 ֆրանք փոխ տայի տարեկան 100ին 5 տոկոսով,— որ օրինական տոկոսն է Միացեալ Նահանգաց մէջ,— այնքան դրամ պիտի շահէի որքան պիտի շահէի երբ 10 օր գետնախնձոր բահէի։ Այս մտածումը լոյսի ճառագայթի մը պէս եղաւ ինծի համար։ Այն օրէն, սա գաղափարը խարսխեց իմ ուղեղիս մէջ, թէ աւելի աղէկ էր որ դրամը իմ գերիս ըլլար քան ես անոր գերին։ Միշտ ջանացած եմ այս սկզբունքը յիշել»։

1835 տարիին մէջ ենք։ Մր. Րօքֆէլլըր 16 տարեկան է։ Երեք ամիս առեւտրական վարժարանի մը մէջ կ'անցընէ, յետոյ գործ մը կը փնտռէ։ Սեպտեմբեր 26ին առեւտրական տուն մը կը մտնէ իբր ատմարակալի օգնական։

Հիմա կը խորհիք որ, անպատճառ Րօքֆէլլըրի առաջին հոգը եղաւ ամսական պահանջել։ Ո՛չ։

«Գալով թոշակի խնդրին, կը գրէ ան, ճշմարիտը խօսած ըլլալու համար ըսեմ թէ Սեպտեմբերէն մինչեւ Յունուար բան մըն ալ չէի առներ. բայց բնաւ հոգ չէի ըներ։ Իմ ուզածս դիրքն էր։ Աշխատութիւնը կը չահագրգռէր զիս, հաճելի էր ինծի, և երջանիկ էի աշխատելով։ Ես ինծի համար կ'աշխատէի, և լաւագոյն բան մը չէի կրնար ընել․․․։ Ո՛րչափ կը բաղձամ որ բոլոր երիտասարդները գիտնան թէ այս բանին մէջ է դիրք մը, գործ մը պահելու ճշմարի՛տ միջոցը»։

Մր. Րօքֆէլլըր իրաւ ալ իր այդ գործը պահեց մինչեւ 1857, երբ առիթը ներկայացաւ իրեն ընկեր ըլլալու երիտասարդի մը հետ որ իրմէն 10 տարու մեծ էր։

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ.— Թէեւ դեռ 19 տարու, բայց իր խնայած 4000-4500 ֆրանքի գումարով և 100ին 10 տոկոսով հօրը՝ իրեն փոխ տուած 5000 ֆրանքով, մտաւ գործին մէջ, որուն դրամագլուխը 20000 ֆր. էր։ Առաջին տարիէն իսկ ամէն ինչ աղէկ գնաց։

«Անտարակոյս մեր շահերը խոշոր չէին, կ'ըսէ։ Եթէ յիշողութիւնս ճիշդ է 22000 ֆրանքի չափ էին, բայց ես իմ չահաբաժինս նախապատիւ կը համարէի քան 4000 ֆրանքի թոշակս զոր կը պահանջէի վարպետէս, մինչեւս քիչ առաջ, այնպէս որ այս գումարէն զատ, ես և ընկերս բան մըն ալ չահած չէինք»։

Ինչ որ չահած էին, ոչ միայն իրենց յաճախորդներուն, այլ սեղանաւորներուն ալ վստահութիւնն էր։

«Այս վստահութիւնը, կը գրէ Րօքֆէլլըր, ձեռք բերինք մեր գործերուն մէջ միշտ գործադրութեան դրուած սկզբունքներուն շնորհիւ, սա թէ բընաւ ապրանքին արժէքը չվճարել անոր յանձնուելէն կամ նաեւ բեռցուելէն առաջ, այսինքն Բռեsի չըլլալ և չահագիտութիւն չընել»։

Մնաց որ այս սկզբունքը զիրենք ազատեց քանիցս վտանգաւոր կացութիւններէ։ Այսպէս, հրդեհ մը մոխիր դարձուցած ըլլալով իրենց ամենակարեւոր մթերանոցը, Մր. Րօքֆէլլըր առանց փոքր դժուարութեան մը դրամատէրներէն գտաւ իրենց պէտք ունեցած գումարները, հակառակ այդ գումարներուն մեծ քանակին։

—Դուք պարկեշտ երիտասարդներ էք, ըսաւ դրամատէրներէն մէկը։ Ո՞րչափի պէտք ունիք․․․ Ահա՛ ասիկ։

Եւ սա խորհրդածութիւնները կը կցէ այս յիշատակին զոր արդի միլիառատէրը չի կրնար յիշել առանց յուզումի։

«Ի՛նչ մեծ և հաճելի բան է քան լսել մէկէ մը թէ քու խօսքիդ կը հաւտայ, քու վրադ վստահութիւն ունի։ Եւ ինչ երջանկութիւն եղաւ այս ինծի համար, ապարէզիս բոլոր ընթացքին զգալ թէ ամէն անոնք որոնց հետ յարաբերութիւն ունէի, կոյր վստահութիւն ունէին վրաս։ Անոնցմէ չատերը մեռած են հիմա, բայց չպաթ չանցնիր որ հա[illegible]ով չվերյուշեմ զանոնք, ինչպէս յաճախ երազներուս մէջ կը վերապրիմ իմ առաջին տարիներս, իմ սկզբնաւորութեան տարիներս։»

Ասկէց ետքի դէպքերուն վրայ Մր. Րօքֆէլլըր չխօսիր իր յօդուածին մէջ։ Վերջացնելով, հետեւեալ խորհուրդները կուտայ երիտասարդներուն.—

«Այս խորհուրդն է, բնաւ չյուսահատիլ։ Շատ մերժումներու ենթարկուեցայ, կացինը ձեռք ձգելու կոթը չնետեցի, և համոզուած եմ որ եթէ սկիզբները ընդունած չըլլայի, գոհ չըլլայի իմ համեստ գործովս, այսօր գուցէ դեռ հասատա դիրք մը, գործ մը փնտռելու ետեւէ պիտի ըլլայի»։

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ

ՊԷՐՈՒԹԻ ԱՄԵՐԻԿ. ԲԺՇԿ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԲԱՇԽՈՒՄԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Պէյրութ.— Յունիս 27 չորեքշաբթի օր կէս օրէ վերջ տեղի ունեցաւ Գոլէճին վկայականներու բաշխումին հանդէսը, հանդէս մը՝ որ սքանչելի էր պարզապէս հակառակ օդին անտանելի տաքութեանը։

Փառաւոր թափոր մը—որուն անդամները կը կազմէին ընթացաւարտներու [illegible] մը, ուսուցչական մարմինը, Պոլսոյ Կայս. Քննիչ Յանձնախումբին Պատ. անդամները ու տեղւոյս Ամերիկեան փոխ. և Ընդհ. հիւպատոսները—ժամը ճիշդ 4ին սրահին մեծ դռնէն ներս կը մտնէ՝ առաջնորդուած զինուորական նուագախումբին Համիտիյէ Բայլերգովը ու որոտընդոստ ծափերու մէջ ճզքելով տենդոտ բազմութիւնը իրեն յատուկ տեղը կը գրաւէ։

Աղօթք մը ու ահա՛ հանդէսը բացուած է։ Ճառեր իրարու կը յաջորդեն երգեհոնի սիրուն եղանակներովը միայն ընդմիջուելով։ Մրցանակները կը տրըուին արժանաւորագոյններուն ու վկայականներու բաշխումը կը սկսի։ Ու ահա երկու տասնեակէ աւելի երիտասարդներ խլացուցիչ ծափերու մէջ բեմ կ'ելլեն՝ իբրեւ բժիշկ կամ դեղագործ վար իջնելով վկայական ի ձեռին։ Մէկ բոպէէն միւսը տեղի ունեցած սա փոփոխութիւնը խորհրդաւոր չէ՞ք գըտներ։

Արուեստին հաւատարիմ կիրարկումին համար Վսեմ. Ջօօրսս փաշայի կատարած «երդում»ի նուիրական արարողութենէն վերջ հանդէսը կը փակուի նախագահին օրհնութիւնով։

Ընթացաւարտներու խումբը այս տարի ալ—ինչպէս ամէն տարի—ունեցաւ իր Հայ անդամները՝ որոնք իրենց սեփական հաւատարիմ աշխատութեամբ ու ցոյց տուած կարողութեանը համար խնդակցութեան արժանի են։

Անհաւասիկ անոնք իրենց անուններովը.—Տօքթօրք Սարգիս Զիլինկիրեան (Պանտրմա), Ասատուր Ալթունեան (Մարզուան), Փառնակ Տաղեան (Ամասիա), Յարութիւն Տէր Ղազարեան (Մարաշ), Յովհաննէս Տէր Ղեւոնդեան (Հալէպ), Կարապետ Մըսըրեան (Այնթապ), Գէորգ Բըրաճեան (Այնթապ), Լեւոն Թորգոմեան (Սիվազ), Յարութիւն տէր Պօղոսեան (Այնթապ)։

Իսկ դեղագործական ճիւղը մէկ Հայ անդամ միայն ունէր Պր. Դանիէլ Դիմուրեան՝ որուն յաջողութիւնը արժանաւոր գնահատուեցաւ։

ԵՓՐԱՏ ԳՈԼԷՃԻ ՄԷՋ

Խարբերդ.— Յունիս 15ին օրը ժամը 8ին (Ը. Ե.) Եփրատ Գոլէճ, իր դուռները կը բանար խուռն բազմութեան մը առջեւ։ Հուխըր հոլի մէջ ենք։ Բեմին վրայ կը ծածանին Օսմանեան և Ամերիկեան դրօշակները և որոնց մէջ կը տեսնուի Գոլէճի հիմնադիր Տօքթ. Հուխըրի լուսանկարը։ Բեմը ոստերով և ծաղիկներով զարդարուած է։ Բեմին վրի կողմը կ'երեւին Գոլէճի Նախորդ Նախագահ ծերունի Տօքթըր Պառնըմ, մէարիֆ միւտիրի Ցէյդի պէյ, Նախագահ Մր. Րիկս. և աղջկանց գոլէճի տեսուչ Միս Թէնէզ։ Մեծ դահլիճն ներս կը մտնեն և ծափերու մէջէն դէպի բեմը կը յառաջանան 14 շրջանաւարտուհիներ։ Հանդէսը կ'սկսի Համիտիէ Քայլերգով որուն կը յաջորդէ ծափերու [illegible]ներ։ Աղօթք մը կ'ըլլայ, երգ մը կ'երգուի ու յաջորդաբար բեմ կուգան շրջանաւարտուհիներէն Օր. Բրաքինոն Վարդապետեան որ չնորհակալիք մը կը կարդայ թուելով այն ամէն բարիքները ու թոյլտուութիւնները զորս կը վայելենք ընդարձակածաւալ Օսմ. Պետութեան հովանիին տակ։ Օր. Աննա Աւետիսեան հայերէն ճառ մը, Օր. Հրանոյշ Շիշմանեան թուրքերէն, Օր. Էլմաս Սրգարեան Հայերէն, Օր. Հայկանուշ Թըֆէկճեան անգլիերէն, Օր. Փայլածու Մալեմէզեան հայերէն, Օր. Աղնիւ Իսրայէլեան հայերէն և Օր. Եսթեր Մալեմէզեան թուրքերէն ճառեր։ Երգ մը և ըստ սովորութեան երեք տարի առաջուան շրջանաւարտուհիներէն Աղաւնի վարժուհի Վարդապետեան բեմ կուգայ և գեղեցիկ ճառ մը կարդայ։ Երգ մըն ալ ու յետոյ Նախագահ Մր. Րիքս հուսկ բանքը կը խօսի շրջանաւարտուհիներուն անգլիերէն լեզուով և վկայականները կը բաշխէ Միս Թէնեզ։ Վերջին երգ մը աղջկանց Ճնհրը կարդէն, աղօթք մը և հանդէսը կը փակուի։

Կէս օրէն ետք կատարուեցաւ արական ճիւղին հանդէսը, նոյն սրահին մէջ։ Ներկաներուն մէջ կը տեսնուէին Տօքթօր Պառնըմ, ամերիկեան հիւպատոս Մր. Եանկ, Մէարիֆ միւտիրի Ցէյդի պէյ, տեղւոյս Հաքիմ Ահմէտ էֆէնտի, Իսարէլի անդամները, Նախագահ Մր. Րիքս և Գոլէճի տեսուչ բրոֆէսէօր Թէնէքէճեան։ Բեմին երկու կողմերը չարուած են ամբողջ ուսուցչական և պատուելիներու խումբերը, որոնց մէջ կը տեսնուէին նաեւ գերման որբանոցի տեսուչ Մր. Էյմըն, ամերիկեան որբանոցի տեսուչ Մր. Նէփ, բրոֆէսէօր Մարքօ, Գոլէճիս բժիշկ Տօքթէօր Էքինսըն և հայ երեւելիներ։ Որոտընդոստ ծափերու մէջէն կուգան ութը շրջանաւարտներ և նոյն սեղաններու վրայ կը չարուին։ Հանդէսը կ'սկսի Համիտիյէ քայլերգով որ կ'երգուի նուագարաններով, և ծափերու չռինթը սրահը կը թնդացնէ։ Յաջորդաբար բեմ կուգան շրջանաւարտներէն Պարոնայք՝ Համբարձում Կիւլէսէրեան (Հիւսէյնիկցի) որ կը խօսի հայերէն, Կարապետ Ահարոնեան (Հիւսէյնիկցի) ֆրանսերէն, Ալեքսան Խայաճանեան (Խոյլուցի) թուրքերէն, Ասատուր Կօչկարեան (Խոյլուցի) անգլիերէն, Յովհաննէս Սերկինեան (Հիւսէյնիկցի) հայերէն, Թովմաս Պաւիգա (Խարբերդ) ֆրանսերէն, Տիգրան Տիրատուրեան (Ակնցի) թուրքերէն, Խորէն Գրիգորեան (Հիւսէնիկցի) անգլիերէն։ Տղայոց Ճնհրը կարդէն երգ մը և երեք տարի առաջուան շրջանաւարտներէն ըստ սովորութեան Սարգիս էֆ. Տէմիրճեան հայերէն ատենախօսութիւն մը կ'ընէ։ Նախագահ Մր. Րիքս հուսկ բանքը կը խօսի շրջանաւարտներուն և հիւպատոս Մր. Եանկ անգլիերէն լեզուով քանի մը խրատներու հետ մէկտեղ վկայականները կը [illegible]։ Մէարիֆ միւտիրի Ցէյդի պէյ խրատական մը կը խօսի։ Ուաշինկթըն մարշը կ'երգուի նուագարաններով վերջին աստիճան յաջողութեամբ որ կը պարտինք Գոլէճիս երաժշտապետ Սամուէլ էֆ. Խաչատուրեանի։ Վերջին անգամն ըլլալով բեմ կ'ելնէ Նախագահ Մր. Րիքս և պզտիկ ատենախօսութիւն մը կուտայ Գոլէճին վրայօք, և կը յիշատակէ այս տարուան մէջ տեղի ունեցող կէս յոբելեանին առթիւ շրջանաւարտներու կողմէն ղրկուած դրամական նուէրները որ 800 ոսկիի կը հասնին։

ՆՇԱՆ Ե. ՊԱՂՏԻԿԵԱՆ

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՄԷՋ

Հինգշաբթի օր, Յունիս 29, տեղի ունեցաւ քաղաքիս Ս. Հրեշտակապետ թաղի մանկապարտէզի հանդէսը եկեղեցիին մէջ, որ երկսեռ խուռն բազմութեան չատ նեղ եկած էր։ Հանդէսը սկսաւ Համիտիյէ Քայլերգով, զոր հանդիսականները յոտնկայս ունկնդրեցին։ Մանկապարտէզի սանիկներուն

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 67

ՑՈՒԱՐՑԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՀՈՎԱՆՈՑԻ ՄԸ ՍԻՐՈՅՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԴ

Ֆրանսացին որ այնքան համակրանք կը տածէր ուղեւորներուն նկատմամբ, զանոնք աւելի ապահովցնելու համար.

—Բսան օրուան ժամանակամիջոցին մէջ թերեւս հասկցաք թէ որ աստիճան կը սիրեմ և կը յարգեմ ձեզի, ըսաւ, պատւոյս վրայ կ'երդնում որ եթէ կարելի ըլլար, կեանքս և դիրքս վտանգի մէջ դնելով ձեզի կ'ազատէի ամբողջ տարի մը պարապ տեղը սպասելու փորձանքէն, սակայն ինչ օգուտ որ․․․։

Ֆրանսացին այս խօսքերը ուղղակի Սըր Ճէյմս Կուպիի կ'ուղղէր. գեղանի Էլէնի նշանածը երախտագիտութիւն յայտնող չարժումով մը.

—Այո՛, իրաւունք ունիք, սիրելի պարոն, ըսաւ, մեր մասին ձեր ցոյց տուած արտակարգ վեհանձնութիւնը և մարդասիրութիւնը հաւատացէք անմոռանալի սիրոյ և երախտագիտութեան բոյն մը դրած է մեր սրտերուն խորը, սակայն աւա՜ղ․․․ ժամերը, վայրկեանները որ կ'անցնին իրենց հետ անհունութեան մէջ կը թաղեն նաեւ իմ երջանկութեանս բոլոր յոյսերը. այլեւս այն անիծեալ հովանոցը գտնելու հաւանականութիւնը բոլորովին կորսուած է. ըսել է ես հարուստ չպիտի ըլլամ, հարուստ չըլլալը հոգս չէ, բայց աւաղ որ չպիտի կրնամ վայելել այն բարի էակը՝ զոր կեանքէս աւելի կը սիրեմ, կը պաշտեմ և անիկա է լոկ ներքին զգացմանցս լոյսն առարկան. ո՜հ, գեղանի Միս Էլէնէս հրաժարիլը ինծի համար մահացում ըսել է․․․։

Սըր Ճէյմս Կուպի, յուզիչ չեշտերով և հեկեկուն ձայնով այս խօսքերը ըսելէ ետք, պահ մը լռեց և սպասեց որ հարուստ վաճառականը քանի մը մխիթարական խօսքեր ընէր, յուսոյ նշոյլ մը պլպլացնէր իր սրտին մէջ. այո՛ գեղանի Էլէնի հօր մխիթարական մէկ խօսքը, նոյն իսկ մէկ բառը բոլոր զգացումներուն, սրտին, մտքին և ջիղերուն նոր կեանք մը պիտի տար, բայց վաճառականը հակառակ Նիւ-Եորքի մէջ տուած խոստումներուն հիմակ անոր խօսքերուն իսկ կարեւորութիւն տալ չէր ուզեր։

Խեղճ երիտասարդը քիչ առաջ Միս Էլէնի հօրը կողմէ եղած անարգանքէն վերջին ծայր յուզուած և յուսահատած, ինքն իր գլխուն խորհելու համար ուղեւորներուն քովէն հեռացաւ։

Հիմակ այլ եւս ամէն բան հասկցած էր. գեղանի Էլէնի հայրը, Սըր Տավիտ Բուրնէյմըն, անիրաւ տեղը զինքը կ'ամբաստանէր իբր թէ բոլոր այս տառապանքներուն սկզբնապատճառը ինք եղած ըլլար, կ'ամբաստանէր և ամբաստանելէ զատ զզուանք կը զգար անկէ և օրը մէկ երկու անգամ մասնաւոր պաճառներ կը ստեղծէր խեղճ երիտասարդը քամահրելու ու անոր երեսին քանի մը անարգական խօսքեր ըսելու։ Նիւ-Եորքէն մեկնած ատենները, Սըր Տավիտ Բուրնէյմըն չատ գոհ ու ուրախ էր, իսկ հիմակ, ի՞նչ եղաւ ուրեմն, ինչո՞ւ այս ցուրտ վերաբերումը խեղճ երիտասարդին նկատմամբ։

Տարաբաղդ Սըր Ճէյմս Կուպի կը խորհէր ու կը խորհէր, սակայն չէր կրնար վերջնական որոշում մը տալ ընելիքին վրայ։

Վաճառականը հիմակ աւելի սէր կը ցուցնէր Սըր Գրիգորի Շորթի և անոր ըսածներուն կարեւորութիւն կուտար. ամէն ատեն պզտիկ առիթներէն օգտուելով անոր ընկերութիւնը կը ծախահարէր. Սըր Գրիգորի Շորթ ալ իր կարգին՝ հօրեղբօրը սիրելի դառնալու համար ամէնէն ճարպիկ միջոցները ի գործ կը դնէր։

Սըր Ճէյմս Կուպի թէեւ լռելեայն կը կռուէր Սըր Տավիտի եղբօրորդւոյն դէմ, սակայն միւս կողմէ իրաւունք կուտար անոր խորհելով որ դրաւին համեմատ երիտասարդը իրաւունք ունէր Միս Էլէնը կնութեան առնելու, որովհետեւ ինք գրեթէ կորսնցուցած էր այլեւս և Սըր Գրիգորի Շորթ չահած։

Սըր Գրիգորի Շորթ Նիւ Եորքէն մեկնած օրերէն ի վեր բոլորովին փոխուած էր։ Ամերիկա եղած միջոցին վարանոտ, անկոտ և գրեթէ աղչահար երեւոյթ մը ունէր, իսկ հիմակ վեհանձնութեան հով մը կար վրան, ճարպիկ ու գործունեայ էր, կ'երթար կուգար, կը գործէր, ղուարթ խօսակցութիւններ կ'ընէր և ճամբորդութեան մասին կեանքոտ վերաբերում մը կը տածէր. ասկէ զատ բնաւ առիթը չէր կորսնցներ Միս Էլէնի օգնելու և անոր սիրելի դառնալու. հիմա աղջի երիտասարդը չէր, միշտ կը քծնէր և սկսած էր կամաց կամաց Միս Էլէնի համակրութիւնը չահիլ։

Իրիկունները գեղանի Էլէնի քովիկը նստելով, ճամբորդութեան մասին կարգ մը հաճոյալի պատմութիւններ կ'ընէր, և իր անձնական զգացումները այն աստիճան զարմանալի կերպով մը կ'արտայայտէր որ, Միս Էլէն անպատճառ հաճոյք կը զգար և դէմքին վրայ ժպտի ծալքեր կը գծուէին աւելի զգըլխիչ անուշութիւն մը տալով անոր գեղեցիկ այտերուն և վարդ չրթունքներուն։

Կարելի՞ էր միթէ Սըր Ճէյմսի համար չի նախանձիլ երկուքին այս աստիճան մտերմութեան վրայ և տարակարծիք մեկնութիւններ չտալ։

Հիմակ ինք անկուտի, խեղճ և յուսահատ էր. ամէնքը զինքը կ'ամբաստանէին իբր միակ պատճառը բոլոր այս տառապանքներուն. օրէ օր կը հալէր, կը մաշէր, այլ եւս ուժ չէր մնացած վրան, գիշեր ցորեկ կը խորհէր անդադար, բայց աւա՜ղ․․․ տխուր պատկեր․․․ անիծեալ հովանոց․․․ և դժբաղդ ճակատագիր․․․։

Թէեւ վստահ էր Միս Էլէնի սիրոյն սակայն, տեսնելով որ անոր հայրը զինքը կ'անպատուէ, և միւս կողմանէ աղջիկն ալ Սըր Գրիգորի Շորթի հետ մտերմական յարաբերութիւններու մէջ կը գտնուի, սկսած էր անկէ ալ կասկածիլ. այնպէս կը կարծէր որ գեղանի Էլէն այլեւս բոլորովին իր հօրեղբօրորդւոյն յարած էր։

Բայց այս հաւանականութիւնները կը ճմլէին խեղճ երիտասարդին սիրտը և զգացումները սանձուրայ կ'ընէին, ջղային հաւասարակշռութիւնը բոլորովին խանգարած էր այլեւս։ Մինչեւ իսկ կը խորհէր միւս ուղեւորներէն բաժնուելով անծայրածիր անտառներուն խորերը երթալ և հոն վայրի կենդանիներու պէս ապրիլ։ Կեանքը կարեւորութիւն չունէր անոր համար քանի որ իր սիրականին սրտին սէրը մարած էր։

Եւ ինչ յոյսով ապրէր, քանի որ հովանոցը անծանօթ անձերու ձեռքը անցած, Միս Էլէնը կորսնցուցած և ամէն վայրկեան քամահրանքներու, անարգանքներու ենթակայ դարձած էր։

Խղճալի երիտասարդը ծառի մը կոճղին տակ նստած և գլուխը երկու ձեռքերուն մէջ առած կը հեկեկար անդադար։

Այն պահուն ձեռք մը ուսերուն զարկաւ մեղմիւ, երիտասարդը վայրկենաբար վեր ցատկեց, և իր դէմը գտաւ իր նշանածը, գեղանի Միս Էլէնը. երկուքն ալ վայրկեան մը անձայն իրարու աչքերու մէջ նայեցան։

(Շարունակելի)

ս բաժանումները, իւրաքանչիւրը տարբեր գոյն գողնոցներով ու ձեւքերնին Օսմ. դրօշակներով, իրենց վարժուհիներուն առաջնորդութեամբ եկեղեցիին մէջ այս առթիւ մասնաւորապէս պատրաստուած բեմը գալով, իրենց համարձակ շարժումներով, զարմանալի ճարպիկութեամբ կատարած մարմնամարզներով, գողտրիկ ու սիրուն երգերով և մանաւանդ մերթ յուզիչ և մերթ զուարճալի տրամախօսութիւններով, չորս ժամ զբօսցուցին հանդիսականները, և պէտք է խոստովանիլ թէ, ժամանակի այս քիչ մը երկար տեւողութիւնը բնաւ զգալի չեղաւ, այնքան հաճելի էր հանդէսը։ Երգերուն, խաղերուն, արտասանութիւններուն, տրամախօսութիւններուն նիւթերը՝ ամէնքն ալ նոր բոլորովին և ամէնուն մէջ ալ օգտակարը հաճելիին խառնուած, գնահատուեցան առհասարակ բոլոր հանդիսականներէն։ Ուրախութեամբ իմացանք որ, մեծ մասամբ այդ նիւթերուն յանգաւորները՝ Ստեփան էֆ. Ստեփանեան, իսկ արձակները՝ մանկապարտէզին գնահատուած վարիչը, Տիկ. Ստեփանեան գրած ու պատրաստած են եղեր այս տարի ալ, ինչպէս ամէն հանդէսի, չորս տարիէ ի վեր։ Մանաւանդ որոտընդոստ ծափերու արժանացաւ Վեհ. Կայսեր սիրուած ձօնուած թուրքերէն բարեմաղթական ուղերձ մը, զոր Պ. Գրիգոր Սեթեան արտասանեց հնչուն առոգանութեամբ և օսմ. դրօշակը ձեռքին մէջ ծածանելով։ Ցետոյ յաջորդաբար արտասանուեցան բռնաճնշումն երգը, Լրագրավաճառը, ժամկոչ աղբարին երգը, որուն մէջ երկու պզտիկներ չատ մը չալվարը ժամկոչ աղբարներու քար կը հանէին, Տնտեսագիտութիւնը, որուն մէջ տանտիկին մը սաղմի կիներուն խոհանոցն ու աշխատութիւնը սիրել կը պատուիրէր, և ուրիշ կտորներ։ Երգերուն գողտրիկ եղանակներն ալ չինած է եղեր թաղին երիտասարդ երաժշտագէտ Յակոբ էֆ. Միսքճեան։ Երգերուն երգեհոնով կ'ընկերակցէր Տիկին Ստեփանեան և իր օգնականներէն Օր. Արուսեակ Բարսեղեան։ Հանդէսը վերջացաւ թաղին առաջնորդ և Առաջն. Փոխանորդ Տ. Միքայէլ հօր պահպանիչով։

Այս տարի մանկապարտէզը ունի 30 շրջանաւարտ, որոնք են.— Հրանտ Սրվաճեան, Արմենուհի Կիւլէսէրեան, Հրանտ Տիգպըլըրգեան, Շարուհի Գաբատիւմանեան, Վարդանոյշ Փաննապետեան, Պետրոս Ռակըրճեան, Աղաւնի Աչճեան, Պերճ Սէմիզեան, Մալվինա Հէլվաճեան, Գրիգոր Սարաֆեան, Ցարդինէ Սրգարեան, Երուանդ Սեւրոբեան, Արտեմուհի Շիրինեան, Բիւզանդ Եղիաեան, Աղաւնի Կիւլպօլեան, Մկրտիչ Վարդուկեան, Վիգթօրիա Թօգաթլեան, Կրօնիկ Շահպազեան, Բնարիկ Գալըաքճեան, Օննիկ Օննիկեան, Հերմինէ Ամպարլեան, Գրիգոր Մէտարեան, Արաքսի Ոսմանեան, Գրիգոր Մրակեան, Արաքսի Մակարեան, Յակոբիկ Պօտուրեան, Արաքսի Սաֆրիչեան, Թագուհի Հինեան, Երուանդ Ախօնայեան և Վերժին Տօքթ. Անտօնեան։

Հանդէսէն եւք հիւրերը առաջնորդուեցան խորհրդարան և չաքարեղէններով և օշարակներով պատուասիրուեցան։ Հոն կրկին ու կրկին գնահատեցով մանկապարտէզին վարիչ Տիկինին աշխատութիւնը և ցոյց տուած արդիւնքը, ինչպէս նաև Պատ. Խնամակալութեան, Խնամակալուհի Տիկիններու և Յեսչութեան եռանդն ու խնամքը, ներկաները մեկնեցան գոհ տպաւորութեամբ։

*** Նոյնպէս չորեքշաբթի օր կատարուեցաւ Ս. Կարապետ թաղի մանկապարտէզի տարեկան հանդէսը եկեղեցին մէջ, երկսեռ խուռն բազմութեան մը ներկայութեան։ Այս տարի դոնէ ուրիշ տարիներէ աւելի արդիւնաւոր եղած էր շնորհիւ մանկապարտիզպանուհի Օր. Իպրաքսէ Մխճեանի, որ Տիկին Ստեփանեանի յաջող աշակերտուհիներէն է և իր երկու օգնականներով տարիէ մը ի վեր կը վարէ յիշեալ մանկապարտէզը։ Հոն ալ պզտիկները իրենց տրամախօսութիւնով, երգերով, մարմնամարզներով և ոճասիրութիւններով երկու ժամէ աւելի զբօսցուցին հանդիսականները։ Ներկաները մեկնեցան գոհ սրտով։ Մանկապարտէզը ունէր այս տարի 12 շրջանաւարտներ։ Այս մանկապարտէզն ալ կը կառավարուի մասնաւոր Տիկնանց Խնամակալութեան մը հսկողութեան տակ, որ կ'աշխատի գովելի եռանդով մը։ Մանկապարտէզի երգերու եղանակները չինած էր Ս. Կարապետ եկեղեցին երաժիշտ Մկրտիչ էֆ. Ստակեան։

ՅԱԿՈԲ Մ. ՀԷՔԻՄԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

14 Յուլիս 1906

Հեռագրական գործակալութիւնը մինչեւ թերթիս տպուած միջոցին չհաղորդեց Բարիզի Սակարանին գինները։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ

ԱՆՊԱՐՏ ԱՐՁԱԿՈՒՄԷՆ ՎԵՐՋ

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԵՒ ՊԻՔԱՐԻ ՄԱՍԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐԻԶ, 13 Յուլիս.— Այսօր Երես. Ժողովը դարձեալ թատերաբեմ եղաւ վիճաբանութեան մը Տրէյֆիւսի գործին վրայ ամէն տեսակ յուզումներով միջադէպերով, որոնք միշտ կապ ունին այս գործին հետ, մէկ կողմէն ամէնէն ազնիւ կիրքերով և միւս կողմէն ամէնէն վայրագ բնազդումներով։ Այսօր Ֆրանսայի Խորհրդարանին մէջ յաղթապանծ արդարութիւնը իր յոբելեանական աղաղակը հնչեցուց։ Կղերաբարներուն սակաւաթիւ կուսակիցները աշխատեցան պաշտպանել Մէռսիէ և Կօնս զօրավարները։ Պահպանողական Տընի Քօշէն, պատուաւորութեամբը ծանօթ մարդ մը, ամբողջ այս կղերաբարութեանց պատասխանատուութիւնը կաթոլիկ կուսակցութիւններուն վրայ նետելու նպատակին հետամուտ եղաւ։

Վիճաբանութեան նիւթ էին կառավարութեան կողմէ այս առաւօտ ներկայացուած օրինագիծերը, որոնցմով գնդապետ Պիքառ դարձեալ բանակին մէջ պիտի առնուէր, և 1903 Յուլիսի արտօնագրով կիսաբաժնի զօրավարութեան պիտի բարձրանար, և հարիւրապետ Տրէյֆիւս բանակին մէջ պիտի վերահաստատուէր հազարապետի աստիճանով, միևնոյն ատեն Պատուոյ Լէգէոնի ասպետութեամբ։

Տրէյֆիւսին պատկանեալ օրէնքը 42ի դէմ 473 ձայնով ընդունուեցաւ։ Պիքառին պատկանեալ օրէնքին համար քուէ տուին 477 երեսփոխաններ։ Յաղթական քուէարկութիւն մըն էր։ Վայրկեաններ տեւող ծափեր թնդացին բոլոր կուսակցութեանց կարգերէն, երբ նախագահ Պրիսոն այս քուէարկութեան արդիւնքը ծանոյց։ Ամէն մարդ սա՛ տպաւորութեան տակ էր թէ մարդկային արդարութիւնը մեծագոյն յաղթանակ մը տարած է, և ֆրանսական ազգը ու ֆրանսական վարչութիւնը պատուուած է։

Դիւանագիտական մարմնոյն յատուկ բեմին մէջ կը գտնուէր Ալիս Լօնկուըրթ Րուզվէլթ՝ ամերիկեան նախագահին աղջիկը, իբրեւ վկայուհի ֆրանսական ժողովուրդին այս մեծագոյն ասպետութեան։ Իրեն մօտ նստած էին աւստրիական դեսպան կոմս Խէֆէնհիւլլէր, և անգլիական դեսպան Մէքօրմիք, որոնք այս նշանակալից վայրկեանին կը ներկայացնէին դիւանագիտական աշխարհը։ Օթեակին մէջ կը տեսնուէր նաև այս մեծ գործին ջատագովը՝ ընդհանուր դատախազ Պօտուէն, և մօտակայ ուրիշ օթեակի մը մէջ «Սպիտակ Տիկինը»։

Բոլոր բեմերէն ամենամեծ ուշադրութեամբ կը հետեւէին Սրահին մէջ անցած դարձածին, որ իր տռամաթիքք բարձրագոյն կէտին հասաւ, երբ ներքին գործոց նախարարի խորհրդական Սառօ, որ Քլէմանսոյի մօտ նախարարական նստարանին վրայ բազմած էր, երեք ապտակ իջեցուց Բարիզի ազգայնական երեսփոխան Բիւլլիզի Բօնթիի։ Այն միջոցին Բռէսանսէ կը խօսէր, որ իբրեւ ոճրագործ կը հրապարակէր Մէռսիէ և Կօնս զօրավարները, և կը պահանջէր որ անոնք բարոյապէս պախարակուին, եթէ ընդհանուր ներման պատճառաւ կարելի չէ նիւթապէս պատժել զանոնք։

Ծովակալ Պիէնէմէ բողոքի ձայն բարձրացուց, և ազգայնական Բիւլլիզի-Բօնթի ա՛լ աւելի առաջ երթալով, պոռաց.— «Այսպիսի լեզուի մը թոյլատու եղող վարչութիւնը ողորմելիներու վարչութիւն մըն է»։

Այս յայտարարութեան վրայ ոտք ելաւ ներքին գործոց խորհրդական Սառօ, դարձաւ Բիւլլիզիի կողմը, որ իրեն տակի նստարաններուն երկրորդ շարքին վրայ նստած էր, և անզգուշաբար անոր երեսին երեք ապտակ, որոնց չռինդը ամբողջ սրահին մէջ արձագանգեց։ Արտասովոր իրարանցում մը տիրեց Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Բիւլլիզի-Բօնթի կ'ուզէր փոխարինել, բայց անմիջապէս պաշարուեցաւ արմատական և ընկերվարական հարիւր երեսփոխաններէ, որոնք ձեռքի հարուածի փոխարինութեան վրայ աւելցուցին նաեւ բերանացի բողոքներ։ Հարիւրաւոր ձայներ զվիրար կը խաչաձեւէին։ Ծովային նախարար Թօմսօն իր հուժկու մարմինով պատսպարեց Մ. Սառօն, որ շատ տկար և փափուկ մարմնական կազմուածք մը ունի։ Բիւլլիզի-Բօնթի միշտ տնկուած կը կենար ուղղաբերձ։ Իր բարձր նուրբ հասակը խռովայոյզ ամբոխին վրայէն կը նայէր, մինչ կիսաբոլոր շրջանակ մը կազմած էին իր բարեկամները և իրենց պոռչտուքներով սրահը կը լեցնէին։ Ազգայնական երեսփոխաններն այտերը կարմրած էին սաստիկ։ Բիւլլիզի-Բօնթի ձեռքով ոտքով շարժումներ կ'ընէր և գոհացում կ'աղաղակէր։ Ակադեմական Պառէս անոր կողմը կը բանէր, բայց Սառօ անմատչելի էր անոնց, չէին կրնար ապտակել։ Ժողովին ստուար մեծամասնութիւնը պար բռնած էր Սառոյի շուրջ, որուն շնորհակալ կ'ըլլային որ ա՛յսքան անխորհրդարանական եղանակով պաշտպանեց վարչութիւնը։ Նիստը հարկ եղաւ ընդհատել կէս ժամ։

Տեղեկագրին ընթերցումը

Հարիւրապետ Տրէյֆիւսի և գնդապետ Պիքառի վրայ կառավարական օրինագիծներուն տեղեկագիրը կարդաց Մէսիմի՝ Բանակին Յանձնաժողովին անունով։ Յայտարարեց թէ Վճռաբեկ Ատեանին վճիռը կը տրամադրէ որ Տրէյֆիւսի դէմ եղած ամբաստանութիւններէն ոչինչ ճշմարիտ է, ոչի՛նչ, ոչի՛նչ, ոչինչ։ (Որոտընդոստ ծափեր։) Տրէյֆիւս դատապարտուեր է մոլորութեամբ և անիրաւութեամբ, ինչպէս կ'ըսէ վճռագիրը։ Հիմա լոյսը ցոլաց, և տեսնել չուզողները միայն չեն տեսներ։ Ասոնք՝ անոնք, որ կոյր և կուրացուցած են։ (Ծափեր։) Տրէյֆիւս, որ անիրաւօրէն դատապարտուած էր, որ հրապարակային աստիճանազրկութիւն կրեց, պէտք է նախ հաստատուի բանակին մէջ, քանի որ չլսուած տանջանքներու ենթարկուեցաւ։

Անիկա 1899ին հարիւրապետ անուանուեցաւ, 1895ին աստիճանազուրկ եղաւ։ Ամէնէն նուազ բանը, զոր կարելի է ընել, անոր դարձնելն է իրեն պատշաճ աստիճանը, որուն իրաւունք ունի տարէցութեան կամ հնութեան կարգով։ (Որոտընդոստ ծափեր։ Բոլոր նախարարները ծափ կը զարնեն։) Կը խնդրեմ ձեզմէ որ ընդունիք Յանձնաժողովին կողմէ միաձայնութեամբ որոշուած օրէնքը, որուն համեմատ Տրէյֆիւս հազարապետ ըլլայ։

Նախագահ Պրիսոն.— Ձայն ուզող կա՞յ։— Չկայ։ Ուստի քուէարկութիւն կ'առաջարկեմ։

Ընկերվարական Տիւռա կը գոչէ.— Խօսիլ անգամ չենք ուզեր։

Ընկերվարական Լազի.— Ձենք խօսիր, որովհետեւ չենք ուզեր։ (Ծափեր ձախակողմէն։)

Երեսփոխան մը կ'աղաղակէ.— Որովհետեւ չէք ուզեր ձեր ոճիրին պատասխանատուութիւնը ստանձնել։

Տիւռ.— Կը բողոքենք այդ վճիռին դէմ։

Լազի կը յարձակի Տիւռի վրայ, որ իր համախոհներէն կը պաշտպանուի։

Որոտընդոստ ծափերու մէջ ընդունուեցաւ Տրէյֆիւսի պատկանեալ առաջարկութիւնը։

Մէսիմի յետոյ խօսեցաւ Պիքառը զօրավարութեան բարձրանալու օրէնքին վրայ։ Կը յայտարարէ.— «Ուրախութեամբ ստանձնեցի տեղեկագրութիւնը, վասն զի ա՛յն կարծիքը ունիմ թէ երբեմնի ապայի մը կը վայլէ այժ տալ փոխարինութեան առաջարկի մը։ Բանակը վերջապէս պայծառօրէն կը տեսնէ թէ կեղծարարները, ոճրագործները և յանցապարտները այլեւս համերաշխութիւն չունին։ Բանակը ուրախութեամբ կը տեսնէ արդարութեան յաղթանակը։ (Որոտընդոստ ծափեր։)

Մէսիմի ի վեր հանեց Պիքառի դիւցազնութիւնը, իր անձնազոհութիւնը, իր անշահախնդրութիւնը։ Ինչ անամօթ միջոցներ ձեռք առնուեցան, ըսաւ, այս մարդուն դէմ, որ անդրդուելի կերպով պայքարեցաւ ճշմարտութեան համար։ (Ծափեր։)

Վիճաբանութիւնը

Տընի Քօշէն խօսք առաւ։ Այս կղերային կուսակցապետը Տրէյֆիւսի ամբողջ գործին մէջ յայտ զգուշաւոր ընթացք մը ունեցաւ, և մեծ պատուաւորութեամբ խուսափեցաւ ամէն նենգամտութիւններէ։ Իր ճառը սկսաւ, նախ ի վեր հանելով իր այս վարմունքը այլ խիստ բառեր ալ գործածեց, ինչպէս ոճրագործ, Տրէյֆիւսի արիւնը մանող, ևն.։ Ազմուկներէ վերջ Տընի Քօշէն շարունակեց.— Իրաւունք չունիք ողորմելի, ըմսար կոչելու զանոնք, որ ձեզի պէս չեն մտածեր։ (Ծափ աջակողմէն։) Աղէկ կ'ընենք եթէ ամէնքնիս ալ խղճերնիս քննենք։ Այս պարագային ամէնքս ալ պարտաւոր ենք միայն ճշմարտութիւնը և արդարութիւնը փընտռել։ Պէտք է յարգենք զանոնք, որ ընկերութեան մէջ կոչուած են արդարութիւնը պաշտպանելու։

Արմատական-ընկերվարական Շէռօն դարձաւ ըսաւ Տընի Քօշէնի.— «Կոչում կ'ընեմ պատիւդ և խղճիդ, որ ըսէք թէ իրօ՞ք ա՞յնպէս կը հաւատաք որ հարիւրապետ Տրէյֆիւսի դէմ գործուած ոճիրը մարդկային խղճին հակառակ եղող ամէնէն անարգ ոճիրը եղած ըլլայ։ (Ձախակողմեան ձայներ.— Պատասխանեցէ՛ք։)

Տընի Քօշէն.— Կը խոնարհիմ արդարութեան առջեւ, բայց իբրեւ երեսփոխան իրաւունք ունիմ պախարակել ա՛յն պայքարը, որ յանուն Տրէյֆիւսականութեան Բանակին դէմ կը մղուի։ (Աղմուկներ։)

Նախագահ Պրիսոն.— Թողէ՛ք որ ատենաբանը խօսի, քիչ առաջ արդէն արդարտօրով օրէնք մը քուէարկեցիք։ Միւսն ալ պիտի ընդունիք։ Երկուքն ալ նպատակ ունին ամոքել եփ եղած կիրքերը։ (Ծափեր։)

Տընի Քօշէն.— Քանի որ Վճռաբեկ Ատեանը անմեղ հռչակեց Տրէյֆիւսը, կը խոնարհիմ, բայց կը դատապարտեմ Տրէյֆիւսականութիւնը, որ Բանակին պատիւին արատ բերելու կը ձգտի։

Ընկերվարական Ալման.— Ասով կեղծարարները կը տօնախմբէք։

Տընի Քօշէն.— Ո՞վ խօսեցաւ ձեզի կեղծարարներու վրայ։

Քանի մը ձայներ.— Կեղծարարը Պիքառ էր։

Տընի Քօշէն.— Ո՛չ, կեղծարարը Քավէնեաք բարեկամս էր, որ Երեսփ. Ժողովին բոլորին չինծու թուղթ մը կարդաց մեզի։ (Նախատական ձայներ Քավէնեաքի դէմ։)

Ալման.— Այդ մարդը այսօր Ծերակոյտին մէջ բազմած է։ (Ծափեր։ Ձայներ.— Մէռսիէն կը պաշտպանէ՞ք. Մէռսիէն՝ որ ճիզուիթներուն օրկանը եղաւ։)

Տընի Քօշէն.— Զօրավար Մէռսիէ ճիզուիթ էր։ (ձայներ.— Այո՛, ամենաճիզուիթ մը։) Անիկա այսօրուան նախարար Պառթուի և Բուանքարէի պաշտօնակիցը չէ՞ր նախարարութեան մէջ։ (Աղմուկ ձախակողմէն: Շարժումներ նախարարական նստարանին վրայ։)

Պառթու, որ 1894ին նախարար էր Տիւփիւիի դահլիճին մէջ, ոտք ելաւ բոլորովին մեռելի գոյն կտրած, և դողդոջուն ձայնով ատենաբանին դարձաւ ըսաւ.— «Ես այս վիճաբանութեան չմասնակցեցայ, բայց քանի որ դուք իմ խօսքս ըրիք, կը պատասխանեմ.— Գիտէք թէ ի՛նչ խոստովանութիւն ըրինք մենք Վճռաբեկ Ատեանին առջեւ. ըսինք թէ մենք Տրէյֆիւսի ձերբակալութիւնը լրագիրէ մը իմացանք, ա՛յն ալ 14 օր վերջը։ Անկէց զատ, ըսինք թէ մեզմէ ոչ ոք գիտէր ամբաստանեալին դէմ զօրավար Մէռսիէի մէջ բերած գաղտնի յանցաւորութեան թուղթերը։ Եթէ մենք այդ իրողութիւններէն տեղեկութիւն ունենայինք, ա՛յն ատեն միայն անարժան պիտի ըլլայինք մեր բարեկամներուն վստահութեան և անպատիւ մարդիկ եղած պիտի ըլլայինք։ (Որոտընդոստ ծափեր ձախակողմէն։)

Ազգայնական Անթիմ Մէնառ կը գոչէ։

—«Իբրեւ երբեմնի վարչապետ Մ. Պըրիսօն էր որ պատերուն վրայ փակցընել տուաւ Հանրիի կեղծարարութիւնը, և մենք իր խօսքին վստահեցանք։»

Նախագահ Պրիսոն ինք խօսք առաւ։ Խօսեցաւ բարձրաձայն, և կը դիտուէր ատենաբանին ներքին յուզումը։ Կը մոռնաք թէ, ըսաւ, ես էի որ Հանրիի կեղծարարութեան երեւան ելնելէն վերջ՝ պատերազմական նախարար Քավէնեաքի կողմէ յարուցուած ամէն ընդդիմութեան հակառակ՝ խնդոյն Տրէյֆիւսի դատավարութեան վերաքննութիւնը հրամայեցի։ Ամէն տեսակ անուամարկութիւններու ենթարկուեցայ։ Բայց ամէն բան յանձն առի, որովհետեւ հիմա ամենամեծ պատիւ կը համարիմ ինծի ա՛յն գործը՝ որուն համար ա՛յնքան վշտակրեցայ։ (Որոտընդոստ ծափեր ձախակողմէն)։ Կոչում կ'ընեմ ձեր ամէնուն անկողմնակալութեան։ (Որոտընդոստ ծափեր գրեթէ բոլոր նըստարաններէն։ Աջակողմի ճանի մը անդամներ միայն չեն ծափեր։)

Տընի Քօշէն այս միջանկեալէն ետքը վերջացուց իր բանախօսութիւնը հետեւեալ բառերով.— «Ընդհանուր դատախազին ամբաստանագիրը ցոյց տուաւ թէ ինչպէս այս օրինական գործէն կուսակցական խնդիր մը հանեցին։ Պիքառի վերահաստատութեան ի նպաստ քուէ պիտի տամ, ցորչափ մարդը միայն նկատի առնուի, բայց պիտի վարանիմ կիսաբաժնի զօրավար անուանելու Օռօի և Կալքէ տը Լօզանի աշխատակիցը։ (Ծիծաղ։)

Նախարար Քլէմանսօ, Օռօի նախորդ վարիչը, հեգնօրէն ատենաբանին ձեռքը թոթվեց, սուր սուր անոր նայելով, իբր թէ շնորհակալ ըլլար իր թերթը յիշատակելուն համար։

Գնդապետ Պիքառի վերահաստատութեան պատկանեալ օրինագիծը ընդունուեցաւ 27ի դէմ 477 ձայնի հսկայ մեծամասնութեամբ։

Այս արդիւնքին յայտարարութեան վրայ ծափերուն մարելէն վերջ, արմատական երեսփոխան Պիւիսօն յիշատակեց Պրիսոնի ջանքերը և ծառայութիւնը վերաքննութեան համար։ Պիւիսօն հետեւեալ օրակարգը առաջարկեց.— Երեսփ. Ժողովը Նախագահ Պրիսոնի իր շնորհապարտութիւնը կը յայտնէ, որովհետեւ ինք էր առաջինը որ իբրեւ կառավարութեան անդամ ամենամեծ նախաձեռնութիւնը ցոյց տուաւ և արիութիւնը ունեցաւ վերաքննութիւնը իրականացնելու։ (Ծափեր ձախակողմէն։)

Նախագահ Պրիսոն շնորհակալութիւն յայտնեց Երեսփ. Ժողովին։

Բռէսանսէի հարցապնդումը

Յետոյ վիճաբանութիւնը սկսաւ Բռէսանսէի հարցապնդումին վրայ, որով պատերազմական և դատական նախարարներէն կը խնդրուէր թէ կառավարութիւնը ի՛նչ կարգապահական միջոցներ կ'ուզէ ձեռք առնել ա՛յն սպաներուն դէմ, որոնց ոճրագործական արարքը Վճռաբեկ Ատեանին քննութեամբ մէջտեղ ելաւ, ցորչափ այդ արարքը 1899ի ընդհանուր ներման թուականէն վերջ է։ Բռէսանսէ ընդլայնեց իր պահանջման ճառը կեղծարարներուն դէմ։ Յետոյ ուրախութեամբ ողջունեց որ կառավարութիւնը երկու օրէնքներ ներկայացուց, որոնք անմիջապէս ընդունուեցան, բայց ասիկա չի բաւեր։ Եթէ ընդհանուր ներումը չարտօնէր պատժական միջոց, գոնէ կարգապահական միջոցներ պէտք է ձեռք առնել, այդ ապօրէններուն խումբը դատապարտելու համար, որոնց յանցանքը մէջտեղ հանեց Վճռաբեկ Ատեանը։ Ամէնէն մեծ յանցաւորը զօրավար Մէռսիէն է։ (Որոտընդոստ ծափեր, բարձրաձայն հաւանութիւններ։) Եթէ ինք իրեն վրայ անդրադառնայ, իր խղճին ձայնը ամենամեծ պատիժը պիտի ըլլայ իրեն համար։

Ակադեմական Պառէս.— Իր խիղճը շատ հանդարտ է, հաւատացէ՛ք։

Բռէսանսէ.— Խղճի խայթը պիտի տանջէ զինքը, բայց ասիկա չի բաւեր։ Եթէ նիւթական պատիժ պիտի չտրուի, պէտք է բարոյապէս պախարակել։ Անիկա չի կրնար այլ եւս հրամատարութեան կոչուիլ պատերազմի ժամանակ։ Անկարելի բան է որ Ֆրանսացիք անգամ մը եւս Մէռսիէի հրամանին տակ գան։ Պելաէֆը և Կօնս զօրավարներն ալ չեն կրնար պահեստի բանակին սպայութեան ցանկին մէջ մնալ։ Իսկ զօրավար Ռօժէ, հազարապետ Լօթ, գնդապետ Ռօլէն, որոնք առաջնորդ եղան ստութեան և կեղծ վկայութեանց, հազարապետ Քինեէի մեղսակիցներն են։

Լազի բողոքեց և ըսաւ.— Քինեէ իմ բարեկամս է։ (Ծիծաղ։)

Ծովակալ Պիէնէմէ բողոքի պէս բաներ մը կ'ըսէր Բռէսանսէի դէմ, որոնք աղմուկէն չէին լսուեր։

Այս միջոցին էր որ Բիւլլիզի-Բօնթի նախարարական նստարանին դէմ դարձաւ և վերոյիշեալ անուանարկիչ խօսքը ըսաւ, և ներքին գործոց խորհրդականը երեք ապտակը փակցուց անոր։

Կէս ժամ ընդմիջումէն վերջ ժողովը շարունակուեցաւ, իսկ Սառօ և Բիւլլիզի-Բօնթի Վիլ տ'Ավռէյ գացին մենամարտելու։

Բռէսանսէ իր ճառին մէջ ըսաւ դարձեալ.— Յանցաւոր սպաները պէտք է Բնիկ ժողովի մը առջեւ քաշուին, որպէս զի նորէն չկրկնեն։

Միլվոա բողոքեց այսպիսի խօսքերու դէմ, որոնք բանակը կ'անպատուեն։

Բռէսանսէ.— Երբեք չեմ հաւատար թէ Բանակը յանցաւորներուն հետ համերաշխ է։ Յանցաւորները պատժելու է, ահա՛ այսչափ, և Պատուոյ Լէգէոնները պէտք է առնել։ Խոթէրհավի անգամ կը կրէ այդ պատուանշանը։

Պատերազմական նախարար Էթիէն յայտարարեց թէ կառավարութիւնը կ'ուսումնասիրէ Վճռաբեկ Ատեանին քննութեան արդիւնքը։ Այս ուսումնասիրութիւնը չաւարտած, կառավարութիւնը չկրնար ելք տալ Մ. Բռէսանսէի առաջարկութեան։ Ընդհանուր ներումը սահման կը գծէ։ Նախարարը յիշատակեց Վալտէք-Ռուսոյի սա խօսքը.— «Անուանարկութիւններ կան որոնք նիւթական պատիժներէ աւելի ծանր են։»

Ակադեմական Պառէս կը պաշտպանէ զօրավար Մէռսիէն, իր բարեկամը և հայրենակիցն էր Լօռէնէն։ Սուկումով կը լսէ անոր դէմ եղած ամբաստանութիւնները։ Ընդհանուր դատախազ Պօտուէնի քաղաքավարութիւնը...

Նախագահ Պրիսոն ընդմիջեց ատենաբանը և ըսաւ.— Ընդհանուր դատախազը արիութեամբ կատարեց իր պարտաւորութիւնը։ Կառավարութիւնը շընորհակալութիւն կը պարտի անոր։ (Ծափեր)։

Պառէս կը յայտարարէ թէ իր կարծիքը ա՛յդ չէ, և կը շարունակէ իր պաշտպանութիւնը Մէռսիէի մասին։

Նախագահ Պրիսոն.— Երեսփոխանը քաջութեան գործ մը կը կատարէ (հեգնօրէն)։

Յետոյ խօսեցաւ Լազի պաշտպանելով Քինեէ հազարապետը։ Քինեէ էր որ Հանրիի կեղծարարութիւնը երեւան հանեց։

Վարչապետ Սառիէն կը յայտարարէ.— Արդարութեան յաղթանակը այնքան մեծ է որ այլեւս չի կրնար տկարանալ։ Բանակը համերաշխ չէ յանցաւորներուն հետ։ Պէտք չէ տկարացնենք Վճռաբեկ Ատեանին վճիռը։ Երեսփ. Ժողովը կը շնորհաւորէ վերաքննութեան ախոյեանները, կը պախարակէ Վճռաբեկ ատենին վճիռովը ապացուցուած ոճիրները, և վստահ է թէ ՛հարկ եղած պատիժները պիտի տրուին։ 103ի դէմ 363 ձայնով այս օրակարգը ընդունուեցաւ։

Պատիւ Զոլայի

Յետոյ Երեսփ. Ժողովը որոշեց Էմիլ Զոլայի ոսկորներն Բանթէոն տանիլ։ Այս որոշումը ընդունուեցաւ 210ի դէմ 344 ձայնով։ Ասով Տրէյֆիւսի գործը վերջացաւ Երեսփ. Ժողովին համար։

Ծերակոյտին մէջ

Մէրսիէ ինքզինք կը պաշտպանէ

Երեսփ. Ժողովէն ընդունուած երկու օրէնքները Ծերակոյտին առջեւ ալ հանուեցան։ Զօրավար Մէրսիէ Ծերակոյտին կը վերաբերի, և Տրէյֆիւսը և Պիքառը բարձրացնելու օրէնքին խորհրդակցութեան ատեն ինք ալ խօսք առաւ ինքզինքը պաշտպանելու համար։ Զօրավար Մէրսիէ ըսաւ.— Երբ մէկը մէկու մը յանցանք մը վերագրէ, միշտ պաշտպան մը կ'ունենայ։ Հիմա այդ պաշտպանը ինք պիտի ըլլայ իրեն համար։ Բայց Վճռաբեկ Ատեանը այսպէս չըրաւ։ Այդ ատեանը չլսեց հակառակական վկայութիւնները։

Ծերակուտական մը հեգնօրէն ըսաւ.— Ատեանը գիտէր թէ ձեր դաղանի ծրարը ի՛նչ կ'արժէ։

Զօրավար Մէրսիէ.— Վճռաբեկ Ատեանը բոլոր վաւերաթուղթերը չքննեց։

Ծերակուտական Լէյտ.— Ո՞րկից գիտէք ասիկա։ Բայց մենք շատ աղէկ գիտենք թէ դուք մէկը դատապարտեցիք ա՛յնպիսի վաւերաթուղթերու վրայ, զորս դատաւորներուն ներկայացուցիք առանց ամբաստանեալին գիտութեան և առանց անոր պաշտպանութիւնը լսելու։

Զօրավար Մէրսիէ.— Ռէննի դատավարութիւնը աւելի ապացուցեալ էր։ 1899ի իմ համոզումս անդրդուելի կը մնայ. խիղճս մաքուր է։

Շանդալից քանդքաններ, հեգնական աղաղակներ, ինչպէս նաեւ բարկութեան պոռթկումներ ընդմիջեցին Մէրսիէն, որ չկրցաւ շարունակել իր ճառը, և վերջացուց սա բառերով.— Իմ խիղճս չի ներեր Տրէյֆիւսի ի նպաստ քուէ տալ»։ (Ձայներ.— Աւելի աղէկ։)

Ծերակուտական Տէլբէօ.— Ծերակոյտը թող հաճի ներել որ կարճ յայտարարութիւն մը ընէ իր մէկ անդամը, որ ճշմարտութեան համար վերջին տարիներուն պայքարին մէջ գործօն մասնակցութիւն մը ունեցած է. Վալտէք Ռուսոյի մօտ անգամ մը ըսի.— Արդարութիւնը իր տեղը երթալու է։ Անիրաւ տեղը անմեղ մը Սատանայ կղզին ղրկեցինք, մինչդեռ բուն յանցաւորը Ծերակոյտին մէջ աթոռ ունի։ Հարիւրապետ Տրէյֆիւսին տեղ զօրավար Մէրսիէն պէտք է ղրկէինք։ (Որոտնդոստ ծափեր)։

Անմիջապէս խօսք առաւ Նախարար Պառթու և ըսաւ.— Կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ զօրավար Մէռսիէի դէմ, որ Վճռաբեկ Ատեանին վրայ կը յարձակի և անոր որոշումին վրայ կասկած կը ձգէ։ Վճռաբեկ Ատեանը իր պարտաւորութիւնը ըստ օրինի խղճմտօրէն կատարեց։ Կարելի չէ ըսել որ այդ ատեանին մէջ գտնուի անդամ մը, որ գործին ամբողջ պարունակութիւնը չգիտնայ։ Կառավարութիւնը պարտաւոր է իր շնորհակալութիւնը յայտնել այն մարդոց որոնք հակառակ ամէն սպառնալիքի իրենց պարտքը կատարեցին հանդարտօրէն։ Այս արդարութեան գործը պատուաբեր է և անկեղծ։

Զօրավար Մէռսիէ.— Ես դատաւորներուն ըսելիք չունիմ, այլ իրենց գործելու եղանակը դատապարտեցի։ Բամբասել չեմ աներ։

Նախարար Պառթու.— Դատաւորներուն դէմ յարձակեցաք, երբ մեղադրեցիք զանոնք թէ առանց թուղթերը քննելու վճիռ տուած են։ Այսպիսի զրպարտութիւն ներելի չէ։ Եթէ երբեք կասկածելի մարդ մը կայ, ա՛յն ալ դուք էք, որ վճիռ արձակեցիք մարդու մը դէմ, առանց թուղթերը ցոյց տալու անոր։

Մէռսիէ.— Կը պնդեմ թէ դատավարութեան եղանակը կանոնական չէ եղած։

Նախագահ Անթոնէն Տիւպօ.— Վճռաբեկ Ատեանին վճիռը ամէն կասկածէ և ամէն ապարտումէ վեր է։ (Որոտընդոստ ծափեր։)

Ասոր վրայ Տրէյֆիւսի վերահաստատութեան օրէնքը 30ի դէմ 183 ձայնով ընդունուեցաւ։ Ծերակուտական մը գոչեց.— «Կեցցէ՛ արդարութիւն»։

Ձախ մը աջակողմէն պատասխանեց.— «Կեցցէ՛ բանակը։» (Ձայն մը.— Այո՛, բայց ո՛չ կեղծարարները։)

Նախագահ Տիւպօ.— Ինծի համար մեծ պատիւ մըն է որ այս քուէարկութեան արդիւնքը կը ծանուցանեմ, որով խիղճը կը հանդարտի և արդարութեան մեծ սխալ մը կրկին կ'ուղղուի։ (Ծափեր։)

Ծերակոյտը յետոյ առանց վիճաբանութեան ընդունեց Պիքառի վերահաստատութիւնը, 26ի դէմ 185 ձայնով։

Նախագահը հաղորդեց թէ Զօլայի

ոսկրոտին Բանթէոն պիտի փոխադրուի։

Ցետոյ Խորհրդարանին ամառնային արձակուրդը սկսաւ։

⁂ Բարիզի Քաղաքապետութիւնը խորհրդական Ֆրիպուրի առաջարկութեամբ որոշեց Բարիզի մէկ փողոցը անուանել Զօլա։ Որոշուեցաւ ուխտագնացութիւն մը կատարել Զօլայի գերեզմանին վրայ, և ծաղկեփունջ դնել։

⁂ Սառոյի և Բիւլլիզի-Բօնթէի միջեւ Թուրով մենամարտ մը տեղի ունեցաւ յիշեալ մէջագէպին պատճառաւ։ Սառոյի վկաներն էին ներքին գործոց նախարար Քլէմանսօ և ծովային նախարար Թոմսոն։ Մենամարտը տարօրինակ կերպով խիստ էր։ Սառօ աջ թոքին վերի մասէն վիրաւորուեցաւ, բաւական ծանր կերպով։ Ժամանակ մը Սառօ անզգայ ինկաւ արիւն կորսնցնելով։ Բայց կեանքը վտանգի մէջ չէ, որովհետեւ թոքը թեթեւ կերպով վիրաւորուած է։ Երկու շաբաթէն պիտի ապաքինի, կ'ըսեն բժիշկները։

⁂ Մաթէնի Լոնտոնի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Էսթէրհազիի հետ, որ սրտմտած է Վճռաբեկ ատեանին կողմէ իր դատապարտութեան դէմ։ Բայց Էսթէրհազի շատ դէշ խօսեցաւ զօրավար Պուատէֆրի վրայ, որ չթողուց որ ճշմարտութիւնը մէջտեղ ելնէ։ Էսթէրհազի ծերացեր է, և քանի մը տարիէ ի վեր հիւծախտի բռնուած է։ Այտերը խորշոմեր են, իր աչքերը միայն տակաւին հին ոգեւորութիւնը կը մատնեն։ Մազերը ձիւնի պէս ճերմկած են, իսկ մօրուքը սեւ, հաւանաբար ներկ կը քսէ։ Էսթէրհազի Լոնտոնի մէջ վառահամբաւ տուն մը կը գտնուի իբրեւ միջնորդ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ
ԿԵՆԴՐ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ՍԱՆ ՍԱԼՎԱԹՈՐԻ ԵՒ ԿՈՒԱԹԷՄԱԼԱՅԻ ՄԻՋԵՒ

Սան Սալվաթորի ամերիկեան ներկայացուցիչը կը հեռագրէ Ուաշինկթըն թէ Սալվաթորի նախորդ նախագահ Րէկալատօ, որ Կուաթէմալայի դէմ Սալվաթորի պատերազմին մէջ այս վերջինին զօրքերուն հրամանատարն է, սպաննուեր է։ Ճակատամարտին արդիւնքին վրայ հեռագիրը մանրամասնութիւն չի տար։

Լոնտոնի Կուաթէմալայի հիւպատոսն ալ պաշտօնական հեռագիր մը առաւ Նիւ-Օրլէանսէն, ծանուցանող թէ Սան Սալվաթորի և Կուաթէմալայի զօրքերուն միջեւ Էլ Ճիտարոյի մէջ կռիւ մը տեղի ունեցած է։ Սալվաթորի զօրքերը յաղթուեր են և իրենց պետը Րէկալատօ սպաննուեր է։ Կուաթէմալայի մէջ ի զէն կոչուած են բոլոր 21 տարեկան մարդիկ։

(Երէկի հեռագրին մէջ Ֆուռնիէ փոխանակ Սալվաթորի Հօնտուրաս կ'ըսէ, բայց «Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի երէկի թիւով առնուած առաւօտեան և երեկոյեան թերթերը կ'ըսեն որ Սան Սալվաթոր սահմանակից է Կուաթէմալայի։ Ծ. ԽՄԲ)

Սպաննուած հրամանատարը՝ Թոմաս Րէկալատօ՝ Սան Սալվատորի արդի նախագահ Բէտրօ Ժօզէի նախորդն էր, 1899 մարտէն սկսեալ մինչեւ 1903։

Պատերազմին պատճառին վրայ կարելի է հետեւեալը ըսել.— Մայիսի կիսուն Կուաթէմալայի ներքին գործերուն հետեւանօք կառավարութիւնը երեք Տէրութիւններուն սահմանին դէմ պարտաւորուեցաւ միջոցներ ձեռք առնել։ Դրեթէ միեւնոյն ժամանակ թըշնամի աւազակախումբեր երեք տեղէ սկսան Կուաթէմալայի սահմանները մտնել, Մէքսիքօ գրաւեց Օքոսի նաւահանգիստը, Սալվաթոր ևս իր պատերազմական Նախարար Թօլէտոյի հրամատարութեամբ 2000 հոգի ղրկեց, և բրիտանական Հօնտուրասէն ևս արշաւախումբ մը խուժեց Կուաթէմալայի վրայ։ Բայց զօրավար Թօլէտօ յաղթուեցաւ և միւսներն ալ պարտաւորուեցան Օքօս նաւահանգիստը թողուլ։ Թէեւ Սալվաթորի նախագահը հերքեց իր մասնակցութիւնը, բայց չյաջողեցաւ։

Երկու հանրապետութիւնները իրենց զինուորական կազմակերպութեան տեսակէտով արդարեւ անհաւասար հակառակորդներ են։ Սալվաթոր 1 միլիոն 100,000 բնակիչ ունի, իսկ Կուաթէմալա ,860,000 բնակիչ։ Սալվաթոր 3000 միայուն զինուոր ունի, և պատերազմի ժամանակ 18,000։ Ընդհակառակն Կուաթէմալայի միայուն բանակը 57,000 հոգի է, իսկ պահեստին էր 30,000։

ՄԱՆԶՈՒՄԷՅԻ
ԱՐՏԱՍԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

Կիրակի օր, 2 Յուլիս, Նարլը-Գաբուի Ս. Յովհ. եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ Պատրիարքարանի արձանագրութեանց դիւանին քարտուղար Արմենակ էֆ. Թէլլալեանի երկրորդ զաւակին մկրտութիւնը կնքահայրութեամբ Վսեմ. Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեանի։

ՔՐՈՆԻԿ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ հրահանգին համաձայն Քէօսթէնճէի Թորոսեան Տ. Վահրամ քահանան ամսոյս 28ին Վառնա գացած է, տեղւոյն Ս. Եկեղեցւոյն մէջ քահանայագործելու համար։

ԽՆՈՒՍԻ կրօն. Ժողովը Պատրիարքարան ղրկած իր գրութեամբ նկարագրելով տեղւոյն կրթական և կրօնական գործոց անկերպարան վիճակը, կը խնդրէ դարման մը տանիլ այս անտանելի կացութեան, անուանելով կարող Առաջնորդ մը։ Թէեւ այժմու փոխանորդ Տ. Վահան Հայր խղճամիտ ու պարկեշտ անձնաւորութիւն մըն է, բայց Պատրիարքարանը իրեն պէտք եղած իրաւասութիւնը տուած չըլլալուն՝ չկըրնար պէտք եղածին պէս տեղւոյն կրօնական և կրթական գործոց հոգ տանիլ։

Նոյնպէս Ժողովը կը տեղեկագրէ որ Խնուսցի կարգ մը կիներ վերստին ամուսնանալու արտօնութիւն կը խնդրեն, որպէս զի վերջ տրուի թէ կարգ մը գայթակղալի ապօրինութեանց և թէ այն թախանձագին դիմումներուն, զորս այդ բռնի-այրի կիները շարունակ կ'ընեն Առաջն. Փոխ. Հօր, իրենց վերամուսնութեան հրաման խնդրելով, և սպառնալով միանգամայն առանց պսակի կենակցիլ, եթէ խնդրուած հրամանը մերժուի իրենց։

Խնուսի բոլոր քահանաներուն ալ նիւթական աննպաստ վիճակը նկարագրելով՝ ասոնց ալ դարման մը կը խնդրէ, քանի որ քահանայ հարք իրենց եկեղեցական հասոյթներով չեն կրնար ապրիլ, որոնցմէ շատեր բազմանդամ ընտանիքի տէր ըլլալով, պարտքի ներքեւ ալ ընկճուած են։ Ժողովը յայտարարելով որ քահանաներու այս նիւթական աննախանձելի վիճակը պիտի հարկադրէ զիրենք իրենց ապրուստի խնդրով զբաղելու՝ անտես ընելով իրենց կրօնական պարտականութիւնները, ինչ որ պատճառ պիտի ըլլայ ժողովրդեան մէջէն կրօնական զգացումներու ջնջուելուն, սոխպողաբար կարգադրութիւն մը կը խնդրէ, աւելցնելով միանգամայն որ եթէ Կրօնական (Խնուսի) Ժողովի այս առաջարկները անլսելի մնան՝ պիտի ստիպուի քաշուիլ։

ՋՈՒՆԴԵԱՆ ԿՏԱԿԻՆ տրամադրութեանց համաձայն տեղի ունենալիք մրցման քննութեան մասնակցելու համար, մինչեւ հիմա շատ մը խնդրագիր տրուած են Ազգ. Պատրիարքարանի։ Մրցման քննութիւնները պիտի սկսին առաջիկայ շաբթու, և կարողագոյնը պիտի ընտրուի։

ԵՐԷԿ Պատրիարքարան ներկայացաւ 18—19 տարեկան մանկամարդ կին մը բոլորովին յուսահատ ու լալկան աչքերով։ Կինը վերջին ծայր յուզուած սկսաւ իր երկան բրած դէշութիւններուն թըւումը մասանցը ընել։ Վեց ամիս է որ ամուսնացեր էր անզացի երիտասարդի մը հետ քահանայի մը առաջնորդութեամբ, ինք կ'ըսէ որ «ես խեղճ աղջիկ մըն էի, ո՛չ տղան կը ճանչնայի և ո՛չ ալ անոր ընութեան, վարքին ու բարքին վրայ բնաւ տեղեկութիւն մը ունէի, քահանան զիս համոզեց ըսելով որ տղան բարոյականի տէր, պարկեշտ ու անբասիր վարքով երիտասարդ մըն է, խելքս բանի չէր հասներ որով համոզուեցայ, և մէկ շաբաթուան մէջ մեր Տ. Հայրը ամէն բան ըրաւ լմնցուց։ Սակայն մեր բարի կարծած անձը վատ մըն է եղեր. առաջին առթիւ բոլոր օժիտի զգեստներս ծախեց և գնաց գինետուններուն մէջ կերաւ լմնցուց, վերջը սկսաւ զիս նեղել որ աշխատիմ և իրեն ստակ հասցնեմ, ամէն իրիկուն գլուխս կը տանի և զիս կը չարչրկէ և ուրիշ արտառոց բաներ։ Խեղճ կինը կը խնդրէր Պատրիարքարանէ դարման մը դնել իր այս խղճալի և տառապալի վիճակին։ Պատրիարքարանը խնդիրը ծանոյց Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդին որպէսզի նախնական քննութիւնները ընելէ յետոյ, տեղեկագրէ Պատրիարքարան, պարտ և պատշաճը ի գործ դնելու համար։

ԶԷՅԹՈՒՆԷՆ կը գրեն մեզ՝ յունիս 20 թուականաւ.—Վերջացող շաբթու, կիրակի օր, Վաղարշակ Վրդ. պատարագեց Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ և քարոզ խօսեցաւ։

Ժամը 5, կէս օրին, վարժարանի տղաքը այցելեցին պարտէզ, ընկերակցութեամբ երբեմնի փոխ-առաջնորդ Տ. Կարապետի. ներկայ էր նոյն վարժարանի հոգաբարձութենէն Տ. Եղնիկ քհնյ. Տ. Վահանեան։ Մանրազննին քննութիւն մը կատարուելով, շատ գոհացուցիչ գտնուեցաւ իրենց վիճակը։ Մատակարար ուսուցիչը՝ բարեյիշատակ Սանասարեանի սաներէն՝ Խաչատուր էֆ. Եաղուպեանց, իրեն եղած քանի մը հարցումներու որոնց պատասխաններ տալով գոհացուց ներկաները։ Ուստի, հագուստ կապուստ լաւ տեսակէն, ճաւ դեռ ուրիշներ։ Վարժարանը կը գտնուի ակ աղբիւր (*) բռուած տեղը որ իր պաղ և անուշահամ ջրով, չըջակայ ծառաստաններով, գեղեցիկ պարտէզներով և հովասուն դիրքով զմայլելի տեսարան մը կը պարզէ։ Ցիշեալ տեղը Ս. Սարգսի ժողովրդեան բոլորին ալ գարնանային ամարանոցն է։

Բայց կը լսենք թէ մտադրութիւն կայ վարժարանը վանք փոխադրել։ Չենք գիտեր ճիշդը թէ ինչ հարկ կայ այս տեղափոխութեան, մի գուցէ անձնական հաշիւներ կարգադրելու թաքուն նպատակաւ մը ըլլայ։ Հոգաբարձութիւնը արդեօք համամիտ պիտի գտնուի՞։

Տղաքը Կեդրոնականի աշակերտներուն հետ ձուլուած են, ուր կ'ուսանին լեզուական ու գիտական դասեր, 1/3ը կը հետեւին արհեստի. եթէ այս փոխադրութիւնը տեղի ունենայ, այս առթիւ ծագած դժուարութիւնները ինչպէ՞ս պիտի հարթուին, որ է նախ և առաջ ձմեռուան երթեւեկութեանց անկարելիութիւնը։ Չենք կարծեր որ առանց այս ամէնը աչքի առջեւ ունենալու, յախուռն կերպով սասնկ գործադրութիւն մը ըլլայ։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Թաղ. Խորհուրդը յառաջիկայ տարուան համար ևս իր Ատենական պաշտօնին մէջ վերահաստատեց Գալուստ էֆ. Մալաթեանը, ժողովին ատենին առջեւ շնորհակալութիւն յայտնելով այն փութաջանութեան և կարողութեան համար, որով երեք վար ժարաններուն կրթական և մատակարարական գործը վարեց։ Թաղ. Խորհուրդը Տեսչին հետ համախորհրդ կրթական կարգադրութիւններն ալ ըրաւ յառաջիկայ շրջանին մէջ։

ԳԱՆՏԻԼԼԻԻ Ս. Առաքելոց եկեղեցին տօնախմբութեան առթիւ, կիրակի օր Տ. Ներսէս Ծ. վարդապետ պատարագեց և քարոզեց։

ՎԵՆԵՏԻԿԻ Մխիթարեանց Մուրատ վարժարանին մրցանակաբաշխութեան հանդէսը գրեցինք արդէն։ Ուրախութեամբ կը լսենք որ վարժարանին բարձրագոյն դասու աշակերտ Պր. Վահրամ Փափազեան, որ այդ հանդէսին և ուրիշ նմանօրինակ առիթներու մէջ միշտ ներկայից բուռն ծափահարութեանց և հաւանութեանց արժանացած է իր դերասանական տաղանդով և ցայտուն ուսումնական ձիրքերով, իտալական հիւպատոսարանի կողմանէ գնահատուելով սատացած է գեղարուեստից և գիտութեանց մէջ յաջողագոյններուն իբր պարգեւ որոշուած իտալական գեղարուեստից ժապաւէնը։

ԲԵՐԱՅԻ Էսաեան վարժարանին տարեկան հանդէսին մէջ փոխանակ «Օր. Աստղիկ Թէքքէեանի կողմէ Վսեմ. Բօղոս էֆ.ի գեղակերտ թաշկինակ մը նուիրուեցաւ» ըսելու, սխալմամբ Օր. Ասթինէ Թէքքէեան ըսած էինք, անուններու շփոթութեամբ։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Շարաթ գիշեր Կէտիկ Բաշա Ցարութիւն էֆ. Գուլոտաքճեանի բնակարանի մէջ վայելուչ հանդիսաւորութեամբ տեղի ունեցաւ իր քենիին՝ տիար Ճէզայիրլեան Ս. Գասապեանի նշանախօսութիւնը Օր. Վիքթորիա Պ. Ալէքէօղլեանի հետ, երկու կողմի ազգականաց և բարեկամաց ներկայութեան։ Տիար Գասապեան, ինքնօգնութեամբ զարգացած գործունեայ և ժրաջան երիտասարդ, պատուաւոր դիրք մը գրաւած է առեւտրական հրապարակի վրայ, խոստանալով փայլուն ապագայ մը։ Իսկ Օր. Վիքթորիա Մէրսինի Ազգ. վարժարանի մէջ ուսումն առած բարեկիրթ աղջիկ մըն է, որ իր բարեմասնութիւններով նախանձելի տանտիկին մը ըլլալուն ամէն յոյս կը ներշնչէ։

ՀԻՒՍՆԻ ԹԱՓԻՆԷԹ
ՃԱՇԱՐԱՆԻՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ,
Հէրէքէի կայա. Գործարանին մէջ

Սիրքէճիի մէջ գտնուած «Հիւսնի Թափինէթ» ճաշարանին վարիչ Ալեքսան էֆէնտի, իր յարգոյ յաճախորդները կրկնապէս գոհացնելու նպատակաւ Հէրէքէի մէջ իր ճաշարանին մէկ մասնաճիւղը բացած է, յատկապէս Հէրէքէ այցելող պատուարժան անձերուն համար։ Ցիշեալ ճաշարանին մէջ կը պատրաստուին խիստ համեղ կերակուրներ, որոնց երեք պնակը, անուշեղէնով մը ու սալաթայով մը մէկտեղ, 15 ղրշ.ի վերջնական գինով պիտի վաճառուին, և ուր գինովները մեծապէս գոհ պիտի մնան։ 1—7

(*) Այս աղբիւրը, Զէյթունի արեւմտակողմը, առ առաւելն կէս ժամ հեռու, Սօլաֆ-Տեսէ լերան կողերուն վրայ առատ դիւրամարս ջրով մը, գետնի խորերէն, վարէն վեր եռալով կը բղխի ուսկից ծագում կ'առնէ իր անունը

ՌԵՍՄԻ
ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Պէյր-իւս-Սալա գազասը գայմագամը իզզէթլու Ասըֆ պէյէ թէրֆիէն ըիւթպէի Սանիյէ սընըֆը միւթէմայիզի թեվճիհ պույուրուլմուշ տըր։

ՆԻՇԱՆ

Գուտսը Շէրիֆ սանճաղը միւթէսարրըֆը ութուֆէթլու Րէշիտ պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ խըրէքմաթէ մեճիտիյէ նիշանը Բույլէթջուարանէսինէ մէյանի Մուրասաս Օսմանի նիշանը զիշանը իհսան պույուրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՈՐԴԵՆՈՒԹԻՒՆ.— Զինուորական վարժարաններու վերատեսչութիւնը գրեց Քաղաքապետութեան, որպէս զի, ինչպէս Թաղապետական Դ. շրջանակի մէջ կայ, բոլոր Թաղապետական շրջանակներուն մէջ մանկաբարձներ գտնուին, որոնք, երբ պէտք ըլլայ, ծնընդական կիներու տուները երթան և առանց վարձքի հարկ եղածը ի գործ դնեն. նաեւ Թաղապետութեանց բժիշկներէն մէյմէկ հոգի բժշկական վարժարանին մանկաբարձութեան ճիւղը յաճախեն և երբ հարկ եղած հմտութիւնը ստանան, մանկաբարձի վկայական առնուի, որպէս զի իբրեւ այն պաշտօնավարներ իրենց գտնուած Թաղապետական շրջանակներուն մէջ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Իզզատ կ'առաջարկէ Պոլսոյ մէջ ալ հաստատել հանրային բարոյականութեան հսկող ոստիկանութիւն մը, ինչպէս Եւրոպայի մէջ կայ և կը ձեռնակալէ հանրային բարոյականութեան օրէնքներուն անսաստող և փողոցները թափառող կիներն ու այրերը։ Իզզատ իր այդ առաջարկին իբրեւ շարժառիթ մէջ կը բերէ սա պարագան թէ փողոցներու մէջ կարգ մը անձեր դպրոցականներու կը հետապնդին և անպատշաճ ընթացքի մը մէջ կը գտնուին անոնց հանդէպ։ Պէտք է որ այդ անձերուն թող չտրուի վարժարաններու դուռներուն առջեւ կենալ, փողոցի անկիւնները սպասել և վարժարաններու մօտերը գտնուած սրճարանները նստիլ։

ՑՈՅՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Սինեոսօղլու ընտանիքը 3000 ոսկիի գնեց Գրնալըի վանքը ուր հաստատուած է աղջկանց որբանոցը։ Վանքը այսպէս սեփականութիւնը կ'ըլլայ որբանոցին որ Սինեոսօղլու ընտանիքին կողմէ շինուած ըլլալով, նոյն անունը պիտի ստանայ։ Այս գումարին կէսը պիտի տրուի Պատրիարքարանի սնտուկին և կէսը Հալքիի աստուածաբանական վարժարանին, իբր սեփականատէրը վանքին։ Կը կարծուի թէ այս գումարը ամբողջովին պիտի յատկացուի որբանոցին, իբր հասոյթ։

⁂ Կիրակի օր կատարուեցաւ Հալքիի աստուածաբանական վարժարանին վկայականներու բաշխման հանդէսը, ի ներկայութեան Պատրիարքին և Սինոդականներուն, որոնք արդէն շաբաթէ մը ի վեր հոն փոխադրուած էին, քննութեանց առթիւ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՍՊԱՌԱԶԻՆՄԱՆՑ վարչութիւնը աճուրդի դրած է Թուրքիոյ մէջ մորթուած կենդանիներու աղիները հաւաքելով չորցնելու և արտածելու գործը։ Դիմել նոյն վարչութեան։

ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՆ.— Վաճառականներու դիւրութեան համար Պոլիս, Զաքմաքճըլարի ղաւիվէրին վրայ, մեծ Թիճարէթ Խանին փողոցին մէջ նամակատուն մը հաստատուեցաւ, որուն բացումը կատարուեցաւ երէկ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ վիճակահանութեան շահող թիւերուն ցանկը կը շարունակենք հրատարակել մեր 4րդ էջին մէջ։ Չորրորդ պարգեւը 50,000 ղրշ. շահեցաւ Զորլուի կաշիի վաճառականներէն Սամուէլ Պոխոր Պրաքաս էֆէնտի, որ երէկ Պանքայէն գանձեց նոյն գումարը։

ԳԱՏԸՂԻՒՂԻ ԾՈՎԱԿՈՅԸ.— Ջեւրնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ Հայտար Փաշայի նաւահանգիստին ու քարափին և Գատըգիւղի նաւամատոյցին մէջտեղը ծովածոցի մը վերածուած ըլլալով, այդ տեղերու օդը կ'ապականի, որոշեց որ Հայտար Փաշայի հին նաւամատոյցին անկիւնէն քարափէն մինչեւ Գատըգիւղի նաւամատոյցը և անկէ մինչեւ ծովախումբի քարափը՝ նոր քարափ մը շինուի։

ՇԻՐԲԷԹԻ վարչութիւնը, Հէրէքէի կայա. գործարանը այցելողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար, որոշեց շոգենաւ մը յատկացնել. որ Վոսփորէն իջնելով Ղալաթիոյ քարափը պիտի երթայ, անկէ Մաքրիգիւղ և յետոյ ուղղակի Հէրէքէ։

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԵՐ ԵՒ ՀՆԱՐՔԻ ԱՐՏՕՆԱԳԻՐ.— Անոնք որ իրենց վաճառանիշերը արձանագրել տալու կամ հնարքի արտօնագիր առնելու համար խնդրագրով դիմում կ'ընեն, այսուհե-

տին բացատրութիւնը կցել խնդրագիրներուն։ Հակառակ պարագային, խնդրագիրները ջնջուած պիտի նկատուին։ Եթէ պահանջուած նմոյշները և բացատրութեան գիրը խնդրագրին կցուած ըլլալով հանդերձ, ուրիշ օրինական թերութիւններ գտնուին, խնդրագրին տէրերը պարտաւոր պիտի ըլլան մինչեւ մէկ ամիս լրացնել զանոնք. հակառակ պարագային, իրենց դիմումը չեղեալ պիտի նկատուի, և նորէն խնդրագիր տալու պարտաւոր պիտի ըլլան։

ՊԱՂ ՋՈՒՐԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ.— Ամառուան այս եղանակին մէջ ամէնէն անհրաժեշտ բանն է պաղ ջուրը։ Եւրոպական թերթերը ամառը պաղ ջուր խմել ուզողներուն սա եղանակը կը յանձնարարեն.— Ջուրով լեցուն շիշը պէտք է հաստ ու թրջուած լաթով մը բաւական փաթթել և արեւին մէջ թողուլ։ Լաթին ջուրը շոգիանալով, շիշին պարունակած ջուրին ջերմութիւնը մեծապէս կը նուազեցնէ, որով մէկ քանի վայրկեանէն ջուրը սառի պէս կը պաղի։

ՀՐԴԵՀ.— Պոլիս, Ջըպալը Գարու, չաքարալաճեան Եփթիմի քարուկիր խանութէն աւելի առաւ հրդեհ ծագելով, ներքին փայտեայ մասերը, անկողին և այլն այրեցան։ Կ'ըսուի թէ Եփթիմ գիշերը լամպարը կէս վառած թողլով ելեր գացեր և լամպարը բռնկելէն առաջ ելեր է հրդեհը։

ԴԻԱԿ ՄԸ.— Ասլի առաւօտ Գարաքէօյի կամուրջին Պոլսոյ կողմը մարդու դիակ մը գտնուեցաւ, առանց գլուխի և ոտքերու։ Ոստիկանութեան բժիշկները քննութիւն կատարելով հաստատեցին թէ 40—50 օրէ ի վեր ծովին մէջ մնացած ըլլալով, մարմինը փտած էր, որով ո՛վ ըլլալը կարելի չեղաւ ստուգել։

ԽՐԱՏ ԵՒ ԴԱՇՈՅՆ.— Պոլսոյ Ագսարայի կողմը գեղջկրապահ Պեքիր գիշերը պտտած ատեն հանդիպեցաւ Սատրք անուն մարդու մը որ իրեն ծանօթ էր և գործով մը չէր զբաղեր։ Պեքիր սկսաւ խրատել զայն որ անգործ չմնայ, իսկ Սատրք, փոխանակ պատասխանելու, դաշոյնը քաշեց, Պեքիրի ձախ կողը մխեց և փախաւ։ Վիրաւորը հիւանդանոց ղրկուեցաւ։

ԲԵՂՈՒՆ դիւրածնութեան ուրիշ դէպք մըն ալ կը պատմուի դարձեալ Իզմիրի մէջ։ Անցեալները Իզմիր եկող կառախումբի մը մէջ, Ցոյն կին մը իբարու հանէ երկու զաւակ լոյս աշխարհ բերաւ։ Թէ՛ պզտիկները և թէ ճարտարածին մայրը քաջառողջ են եղեր։

ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Սկիւտար, Քարաճա Ահմէտ, սրճարանի մը մէջ սիրտի կաթուածէ յանկարծամահ եղաւ 18 տարու պատանի մը Սիւլէյման, որ քոմիսէր Իսմայիլ էֆ.ի խորթ զաւակն էր։

ԳՈՒՄԳԱՓՈՒ, Չիֆթէ Գասապ հրապարակին վրայ սրճարանապետ Հանի Գաւոնիկ աղա քանի մը օր առաջ այցելութիւնը կ'ընդունի յաճախորդի մը որ թէմպէքի կուտայ կլկլակ լեցնելու համար։ Գաւոնիկ աղա զայն լուացած ատեն կարծր մարմնի մը գոյութիւնը կը զգայ ափին մէջ և մեծ կ'ըլլայ զարմանքը երբ կը տեսնէ որ դեղին ոսկի մըն է։ Գալֆան որ այդ պահուն իր քովը թիկնաթոռի մը վրայ մէկը ածիլելու զբաղած էր, կը յորդորէ վարպետը մէկու մը բան մը չըսել, քանի որ պզտիկներուն խըսմէքն էր ան. սրճարանապետը սակայն չլսելու կու տայ. այդ խըսմէքը և ոսկին կը դարձնէ իր տիրոջ։ Հիմա, եթէ ցաւ մը ունի խեղճ Գաւոնիկ աղան, ան ալ սա է որ այդ ժլատ յաճախորդը ոչ միայն գոհէ քառորդ կը չէ ձգած իր չէքմէճէին վրայ, այլ և չոր շնորհակալութիւնով մըն ալ չէ փոխարինած իր ուղղամտութիւնը։

Տ.

Պատիւ ունինք տեղեկացնել ձեզ թէ Թուրքիոյ համար մեր ընդհ. գործակալը անուանած ենք Տեարք

ՖՈՍՔՕԼՕ, ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.

միեւնոյն ժամանակ Տիար Ա. Զուհաճեանը անուանելով այս գործակալութեան վարիչ։

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԵՐԼԷՆ
Ապահովագր. անանուն ընկ.
(Հիմնուած 1853ին)

Պերլին, 30 Յունիս 906

⁂

Տ.

Պատիւ ունինք ձեզ տեղեկացնել թէ Վիքթորիա տը Պերլէն Ապահովագրական ընկերութեան կողմէ Թուրքիոյ համար ընդհ. գործակալ անուանուած ենք։ Մեր այս գործակալութիւնը յանձնած ենք Տիար Ա. Զուհաճեանի։ Ցուսալից ենք որ ձեր վստահութենէն պիտի օգտուինք, որուն համար պիտի տանք մեր ջանքերը։

ՖՈՍՔՕԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.

Պոլիս, 30 Յունիս 906

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 16 Յուլիս.—Նախօնալ Զայդունկ կը ծանուցանէ թէ Գերմանիոյ Կայսեր և Անգլիոյ թագաւորին տեսակցութիւնը գերման հողի վրայ տեղի պիտի ունենայ՝ օգոստոսի կէսին։ Օրը դեռ որոշուած չէ։

ԲԱՐԻԶ.—Ընդհանուր ներման օրէնքին հետեւանքով ազատ արձակուեցան Մ. Հէրվէ և եօթը ուրիշ հակազինուորականներ։

—Կ'ըսուի թէ Իտալիոյ թագաւորը և Նախագահ Մ. Ֆալիէռ պիտի տեսակցին իրարու հետ, այս վերջինին Միլանի ցուցահանդէսը այցելելուն առթիւ։

—Ազգային Տօնը մեծ շքով տօնախմբուեցաւ թէ՛ Բարիզի և թէ գաւառներուն մէջ։ Զօրահանդէսը մասնաւոր շքով տեղի ունեցաւ, ի ներկայութեան Քամպօճի թագաւոր Սիսովաթիի, Մ. Ֆալիէռի, պատերազմական նախարար Մ. Էթիէնի, դեսպանական մարմնին և ժողովրդեան անհագին բազմութեան, որ խանդավառ ցոյցեր ըրաւ Մ. Ֆալիէռի։ Նախագահը զօրահանդէսէն վերջ հացկերոյթ տուաւ ի պատիւ Բարիզի զինուորական հրամատարին, զօրագունդերու հրամատարներուն, բարձրաստիճան քաղաքական և զինուորական պաշտօնատարներու։ Հացկերոյթին ներկայ եղաւ նաեւ Երեսփ. Ժողովոյ նախագահ Մ. Պրիսոն։ Օդը աքանչելի էր։ Բանակը սրտագին ցոյցերու առարկայ եղաւ։ Ազգայնականները փորձեցին ցոյց մը ընել Տրէյֆիւսի անպարտ արձակուելուն հետեւանքով, բայց իրենց փորձը կատարելապէս ապարդիւն մնաց։

ԻՇԼ.— Էօժէնի նախկին կայսրուհին այսօր մեկնեցաւ։ Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը մինչեւ կայարան ընկերացաւ անոր. հոն ներկայ էին նաեւ Ֆրանց Սալվաթոր արքիդուքսը և Մարիա Վալէրիա արքիդքսուհին։ Էօժէնի նախկին կայսրուհին յուզուած կ'երեւար, երբ հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։

ՎԻԵՆՆԱ.— Արտաքին գործոց նախարար Կոմս Կոլուխովսքիի մայրը մեռաւ 83 տարեկան հասակին մէջ։

ՊՕՄ ՏԸ ՖԻԿ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	104.06½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	104.09½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	104.09½
» էն վար գինը	»	104.06½

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	146.12½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	146.—
Երէկուան էն բարձր գինը	»	146.25
» էն վար գինը	»	146.—

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	37.—
Միտիլլիի Պանքա		6.—
Սելանիկի «	ֆր.	173.—
Քոմբրսիալ	Ա. Ո.	10.—
Քարասու Բրէվիլէժիէ	ֆր.	169.—
» Օրտինէռ	»	156.—
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ո.	4.37
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8.75
» պարտաթուղթ	ֆր.	486.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	297.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	18.20
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	460.
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբս.	1886	319.—
» » »	1903	266.50
Թրանսվալ		46.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	265.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	432.—
» « » նոր	Օ.Ո.	4.06
Լաւրիոմ	ֆր.	60.—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.10
Անգլիական ոսկի	109 29
Բօլ	90.20
Մէճիտիյէ արծաթ	107.20
Ռուսլի թղթադրամ	8.68
Քրիմից	50.

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	109.20
Բարիզի » »	ֆր.	22.97½
Վիեննայի » »	քուրօն	21.97
Պերլինի » »	մարք	18.70

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ
15 Յուլիս 1906

Անգլիական Ռանթ	89.87
Օսմ. Միաց. Փոխ. բաց. Փ.Կ.	95.—
» » » գոյ. »	95.12
Օսմ. Պանքա	16.87
Պուլկարական 1892	103.—
Ռուսական 4% 1898—89	76.75
Օսմ. Պանք	40.75

ՀՐԱՆԴ ԴԱՄԻՆՈՒԵԱՆ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏԱՆ
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

1906 Յուլիս 1/14ի Շաբաթ օր քաշուած թիւերը եւ շահած պարգեւները

100 ղրուշ շահող 1000 թիւերը

90	12430	25765	33779	56761	70921	85611	97704	110435	121455	132380	143393	152489	162263
498	13160	26298	40341	57103	70951	85770	98232	110670	121604	132456	143446	153091	164143
742	13872	26379	40113	57775	71189	86109	98657	110715	121677	132507	143723	153295	164581
1104	13556	27377	40382	58344	71705	86265	99024	110740	121832	132532	143892	153492	164634
1245	14598	27791	40911	58572	71896	86365	99100	110981	121893	133284	144048	153538	165816
2001	14758	28726	41379	60158	72062	86507	99340	111110	122411	133322	144598	153784	166170
2339	15348	28978	41448	60354	73050	86712	99495	111264	123605	133480	144986	153866	166896
2909	16160	29022	41534	60367	73788	86799	99819	112631	124108	134818	145255	155907	167307
2924	16832	29035	42281	60994	74815	87968	100424	112873	124134	135014	145483	155919	167449
2938	17202	30110	42742	61085	74885	88165	101399	113011	124293	135552	145578	154779	167610
3102	18112	30460	42940	62140	75005	88441	101449	113034	125155	135194	145727	154917	168625
3325	18455	30573	43337	62512	75123	88753	101688	113066	125735	135638	145813	155056	168652
3674	18491	30703	44410	62797	76098	88990	101756	113749	126053	135988	145966	155486	169604
4656	18082	31115	45500	62851	76376	89802	102054	113996	126094	136145	146048	155573	169674
5947	18762	31653	44836	63178	76957	90146	102922	114024	126177	136632	146382	155616	169899
5998	18986	32613	45950	63228	77045	90686	103089	114094	126774	136709	146690	155640	170659
6327	19791	33031	46854	63324	77236	91004	103304	114463	126831	136823	147032	157116	170986
6338	20392	33362	46918	63505	77462	91099	103323	114513	126849	136966	147163	157473	171214
6633	20549	33472	47165	64094	77824	91175	103399	115006	128010	137351	147253	157656	171626
6658	21196	33691	48348	64258	78142	91225	104138	115169	128245	137573	147684	157866	171742
6867	21460	34117	49019	64590	78278	91957	105018	115591	128322	138590	147917	157871	171963
7058	22261	34486	49370	64589	78963	92359	105989	117006	128710	138962	148533	158725	172143
7692	22282	34764	49383	64817	80072	92512	106470	117058	128837	139419	148866	158929	172292
7967	22306	34972	50026	65018	80243	92891	107144	117256	128945	139537	148939	159004	172642
7974	22673	35342	50636	65818	80458	92951	107391	117587	129176	139540	148966	159194	172724
8049	23000	35527	57735	66243	80647	93854	108502	118077	129407	139921	149156	159219	172949
8780	23071	35715	52217	66713	81521	94049	108595	118485	130100	140138	149930	160006	172974
9049	23110	36083	52555	67772	82290	94130	108614	118506	130306	140357	149684	160116	173165
10061	23171	36245	53967	68036	83122	94198	109017	118866	130467	140583	150692	160230	174377
10142	23542	36642	54011	69474	83347	94596	109149	119071	131351	141013	150796	160295	174503
10414	23915	36789	54432	69551	83675	94819	109207	119935	131390	141522	150834	160334	174496
11608	24062	37914	55040	69907	83704	94978	109516	120426	131530	141709	151099	160616	174561
11757	24094	38009	55418	69914	84661	95930	109739	120501	131895	142069	151151	160754	
12175	24910	38084	55505	70328	85087	95991	110057	120611	131987	142438	151528	161356	
12291	25494	38607	56264	70447	85208	96870	110090	120794	132009	142485	151977	161433	
12403	25746	38831	56740	70822	85607	97267	110192	120833	132088	143060	152302	162230	

(Շարունակելի)

20 ղրուշ շահող թիւերը (*)

81	90	18761	70	36241	50	60351	60	78271	80	96861	70	113741	50	130091	100	144041	50	157651	60
491	500	18981	90	36641	50	60961	70	78961	70	97261	70	113991	114000	130131	40	144591	600	157861	70
741	50	19791	800	36781	90	60991	61000	80071	80	97701	10	114021	30	130461	70	144931	90	157871	80
1101	10	20391	400	37911	20	61081	90	80241	50	98231	40	114091	100	131351	60	145251	60	158721	30
1241	50	20541	50	38001	10	62131	40	80451	60	98651	60	114461	70	131381	90	145481	90	158921	30
2001	10	21191	200	38081	90	62511	20	80641	50	99021	30	114511	20	131521	30	145571	80	159001	10
2331	40	21451	60	38601	10	62791	800	81521	30	99091	100	115091	100	131891	900	145721	30	159191	200
2901	10	22261	70	38831	40	62851	60	82281	90	99331	40	115161	70	131981	90	145811	20	159711	20
2921	30	22281	90	39771	80	63171	80	83121	30	99491	500	115591	600	132001	10	145961	70	160001	10
2931	40	22301	10	40041	50	63221	30	83341	50	99811	20	117001	10	132081	90	146041	50	160111	20
3101	10	22671	80	40111	20	63321	30	83671	80	100421	30	117051	60	132371	80	146381	90	160221	30
3321	30	22991	23000	40431	40	63501	10	83701	10	101291	300	117251	60	132461	70	146681	90	160291	300
3671	80	23071	80	40911	20	64091	100	84661	70	101441	50	117581	90	132501	10	147031	40	160331	40
4651	60	23101	10	41371	80	64251	60	85081	90	101681	90	118071	80	132531	40	147161	70	160611	20
5941	50	23171	80	41441	50	64581	90	85201	10	101751	60	118481	90	133281	90	147251	60	160751	60
5991	6000	23541	50	41531	40	64691	700	85601	10	102051	60	118501	10	133331	40	147681	90	161351	60
6321	30	23911	20	42281	90	64811	20	85611	20	102821	30	118861	70	134471	80	147911	20	161431	40
6331	40	24061	70	42741	50	65041	50	85761	70	103081	90	119071	80	134811	20	148531	40	162221	30
6631	40	24091	100	42931	40	65811	20	86091	100	103301	10	119931	40	135011	20	148861	70	162261	70
6651	60	24901	10	43331	40	66241	50	86261	70	103321	30	120421	30	135051	60	148931	40	164141	50
6861	70	25491	500	44401	10	66711	20	86361	70	103391	400	120501	10	135191	200	148961	70	164581	90
7051	60	25741	50	44491	500	67771	80	86501	10	104131	40	120611	20	135311	20	149151	60	164631	40
7691	700	25761	70	44831	40	68001	10	86711	20	105011	20	120791	800	135981	90	149611	20	165811	20
7961	70	26291	300	45941	50	69471	80	86781	90	105981	90	120831	40	136141	50	149681	90	166161	70
7971	80	26371	80	46851	60	69551	60	87961	70	106461	70	121451	60	136631	40	150691	700	166891	900
8641	50	27371	80	46911	20	69901	10	88161	70	107141	50	121601	10	136701	10	150791	800	167301	10
8771	80	27791	800	47161	70	69911	20	88441	50	107391	400	121671	80	136821	30	150821	30	167441	50
9041	50	28721	30	48541	50	70321	30	88751	60	108501	10	121811	20	136961	70	151091	100	167601	10
10061	70	28971	80	49011	20	70441	50	88981	90	108591	600	121991	122000	137351	60	151451	60	168621	30
10141	50	29021	30	49361	70	70821	30	89801	10	108611	20	122411	20	137571	80	151521	30	168651	60
10411	20	29031	40	49381	90	70921	30	90141	50	109011	20	123601	10	138581	90	151971	80	169601	10
11661	70	30101	10	50021	30	70951	60	90681	90	109141	50	124101	10	138961	70	152301	10	169671	80
11751	60	30451	60	50631	40	71181	90	91001	10	109201	10	124431	40	139411	20	152481	90	169891	900
12171	80	30571	80	50731	40	71701	10	91091	100	109511	20	124291	300	139531	40	153091	100	170641	50
12291	300	30701	10	52211	20	71891	900	91171	80	109731	40	125151	60	139541	50	153291	300	170981	90
12401	10	31111	20	52551	60	72061	70	91721	30	110051	60	125731	40	139921	30	153491	500	171411	20
12421	30	31651	60	53961	70	73041	50	91951	60	110081	90	126051	60	140131	40	153531	40	171621	30
13151	60	32611	20	54011	20	73781	90	92351	60	110191	200	126091	100	140351	60	153781	90	171741	50
13371	80	33031	40	54431	40	74811	20	92541	50	110431	40	126171	80	140581	90	153861	70	171961	70
13551	60	33361	70	55041	50	74881	90	92891	900	110661	70	126741	50	141011	20	153901	10	172141	50
14591	600	33471	80	55411	20	75001	10	92951	60	110711	20	126831	40	141521	30	154721	30	172291	300
14751	60	33691	700	55501	10	75121	30	93851	60	110731	40	126841	50	141701	10	154771	80	172641	50
15341	50	34111	20	56261	70	76091	100	94041	50	110981	90	128001	10	142061	70	154911	20	172721	30
16151	60	34481	90	56731	40	76371	80	94121	30	111101	10	128241	50	142431	40	155051	60	172941	50
16831	40	34761	70	56761	70	76951	60	94191	200	112261	70	128341	50	142481	90	155491	500	172971	80
17201	10	34971	80	57101	10	77041	50	94591	600	112631	40	128701	10	143051	60	155571	80	173161	70
18111	20	35341	50	57771	80	77231	40	94811	20	112871	80	128831	40	143391	400	155611	20	174071	80
18451	60	35521	30	58341	50	77461	70	94971	80	113011	20	128941	50	143441	50	155631	40	174121	30
18491	500	35711	20	58571	80	77821	30	95921	30	113031	40	129171	80	143721	30	157111	20	174491	500
18681	90	36081	90	60151	60	78141	50	95991	96000	113501	10	129401	10	143991	144000	157471	80	174561	70

(Շարունակելի)

(*) Վերոյիշեալ 500 թիւերը որոնք արդէն շահած են 20 ղր.էն աւելի պարգեւներ, եւ որոնք այս թիւերուն մէջ են, 20 ղր. շահողթիւերուն մէջ չպիտի հաշուուին։

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828—1829

1828 L'UNION DE PARIS

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828—1829

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	320	միլիոն ֆրանք
1904ին գանձուած ապահովագին	37	» »
Մինչեւ 1904ի վերջը հատուցուած վնասք	440	» »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 320 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որն որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալներուն։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի ԴԵՐԱԶԱՆՑ քան ուրիշ ո՛ և է ընկերութեան պայմանները։

Ընկերութեան Դրամատունն է՝ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Ընդհ. Տնօրէն — ՍԻՄՕՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ

Պետ — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Սթամպօլ, Սուլթան Համամ, Քաթըրճը Օղլու Խասաժ

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

Թրուեստագիտական գրասենեակ Ապահովագր. տեղեկատուութեանց

(Bureau Technique de Renseignements d'assurances)

Սթամպօլ, Սուլթան համամ, Խասած Գաթըրճը Օղլու, թիւ 33

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

Իր տեսակին մէջ առաջին անգամ ըլլալով գոյութիւն ունեցող այս գրասենեակը՝ ապահովագրական իրազեկութեանց հմուտ փաստաբաններու և փորձառու ապահովագրիչներու վարչութեան ներքեւ կազմուած ըլլալով՝ կը ստանձնէ ապահովագրական գործառնութիւններ առանց բացառութեան և կը տեղեկացնէ հասարակութեան ապահովագրութեանց հետ առնչութիւն ունեցող զանազան խնդիրները և ցոյց կուտայ յարմարագոյն ընտրութիւնը։

Հետեւաբար կը յորդորենք այն ամէն անձերը որոնք ապահովագրական ո և է գործառնութիւն մը ունին կատարելիք՝ այլուր դիմելէ առաջ օգտուին մեր նոր ձեռնարկին առաւելութիւններէն և մեր խնամքին յանձնեն իրենց գործերը. իսկ անոնք որ միջնորդներու (courtiers) ձեռքով կնքած են և կամ կը փափաքին կնքել իրենց ապահովագրութիւնները, կրնան այն միջնորդներուն միջոցաւ մեզ դիմել, որովհետեւ այս վերջինները կրնան պատուաւոր ըլլալ ամէն կերպով, բայց ազդուած ըլլալով եթէ ո՛չ միշտ՝ գրեթէ միշտ ապահովագրութեանց գիտական հանգամանքները (La technique de l'assurance), կրնան առաջարկել այն տեսակ պայմաններ՝ որոնք ապահովագրեալին միջոցներուն և դիրքին հետ համաձայն չըլլան. — ուստի յառաջ պիտի գայ անխուսափելիօրէն վնասակար արդիւնք մը։

Ապահովագրական Տեղեկատուութեանց արուեստագիտական գրասենեակի

Տնօրէն — ՄԻՀՐԱՆ ՉԻԹՃԵԱՆ · Տէր — ՎԱՀԱՆ ԵԿԱՒՈՖ

Ծանօթ.— Ապահովագրական տեղեկատուութիւններ, նպատակ ունենալով ապահովագրեալը իրազեկ ընել, — առանց նիւթական փոխարինութեան են։ 19—50

„ԼԱ ԲՕԼԱՐ"
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՊԱՕՑԻ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ
ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

1903 Դեկտեմբեր 31ին ընկերութեան ունեցած երաշխաւորութեան գումարները

	Ֆրանք
Պոլպաօյի Պանքան ի պահ դրուած զանազան արժեթղթերով	50,000,000
Վերոյիշեալ արժեթղթոց յաւելեալ արժէքը	21,298,712
Զանազան պանքաներու քով պահեստ	4,661,118
104,380 անգլ. ոսկի արժէքով անգլիական և հնդկական արժէթղթեր Անգղիոյ Պանքան ի պահ դրուած	3,563,165
Գումար Ֆրանք	79,522,995

ԼԱ ԲՕԼԱՐի Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղը արտօնեալ է հրդեհի դէմ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ ընդունիլ յանուն ընկերութեան, և պատահած վնասները անմիջապէս և արդարութեամբ կարգադրել։ «Լա Բօլար» իր վճարմանց առեն ցոյց տուած փութկոտութեամբ և առատաձեռնութեամբը իրաւամբ առաջնակարգ դիրք մը բռնած է ապահովագրական աշխարհին մէջ։

Գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

Ընկերութեան դրամատունն է ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին գրասենեակները, Պօլիս Սուլթան Համամ. Քինթօ խան. 50 10

ԴԵՂԱՐԱՆ
Վ. ՔԷՕՄԻՒՐՃԵԱՆ

Բերա, Մեծ Փողոց թիւ 57, Թագսիմ, Ջրանցաւ Աբարթըմանըն եարեւ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել Ցարգոյ Հասարակութեան որ, տարիէ մը ի վեր հաստատած սոյն դեղարանս, թէ՛ խղճամիտ սպասարկութեան, թէ՛ ճշտապահութեան և մանաւանդ գիներու չափաւորութեան շնորհիւ՝ քիչ ատենի մէջ արժանացած է ընդհանուրին վստահութեան և համակիր քաջալերութեան։

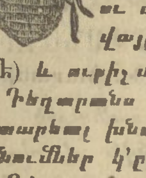

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻ.— Ցարգելի յաճախորդաց դիւրութեան համար այս անգամ Տոլմաճիայէն յատուկ յանձնարարութեամբ մեծաքանակ միջատասպան փոշի բերել տուած ըլլալով, մեծ ու պզտիկ մասնաւոր տուփերու մէջ պատրաստ կը ծախուին, որ վայրկենապէս կ'սպաննէ և կ'ոչնչացնէ մլուկը (թահթաքիթի), լուն (բիրէ) և ուրիշ միջատներ։ Ասոնք կը ծախուին խիստ դիւրամատչելի գիներով։

Դեղարանս կ'այցելեն ծանօթ մասնագէտ բժիշկներ՝ դիմող հիւանդներու կատարել խնամք հայթայթելու համար։ Իսկ Երեքշաբթի օրերը ձրի դարմանումներ կ'ըլլան։

Դեղարանս կ'այցելէ նաև ամէն օր՝ կանանց երեսի անբնական մազերը՝ (մօրուք կամ պեխ) հիմնապէս անհետացնող կնախտարար ՏՕՔԹ. ԲԱՐԱՂԱՄԵԱՆ, ժամը 7—10 (Ը. Թ.)։

Կը գտնուի նաև կարող Ատամնաբոյժ մը՝ որ իրեն դիմողներուն ակռայի բոլոր հիւանդութիւնները կը դարմանէ և արհեստական անթերի ակռաներ կը շինէ։ Դեղարանիս մէջ կը գտնուի նաև այս ճիւղին համար անհրաժեշտ՝ ակռայի փոշի, նաև անոր ջուրը և աւանձին վրձիններ։

Ուստի կը խնդրեմ Ցարգոյ հասարակութենէն որ հաճի պատուել զմեզ փորձով համոզուելու համար մեր հրապարակային խոստումներուն։ 40—50

ՀԱՋԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ՀԱԳԴԷՑԻ ՆԻ ԷԳՐԷՄԻ ԽԱՑԸՂԱՆԸ

Եւրոպայէն ներածուած խայծղանի ջուրերուն ամէնէն նախամեծարը, այս խայծղանը, որ Ցանտատանի Արեւմտից Ցուցահանդէսէն արժանիքի արծաթ շքանշանի արժանացած է։ Անաւտրհամ է և բնաւ տառմաքը չխանգարեր։ Օսմանեան երեւելի բժիշկներու գնահատման արժանացած է, և մասնաւորապէս յանձնարարուած է հանգուցեալ Տօքթ. Խարասանճեան էֆէնտիէ։ Այս խայծղանը եթէ քանի մը կաթիլ խմելիք ջուրին խառնելով խմուի, ամէն կարգի ստամոքսի հիւանդութեանց դէմ կը պաշտպանէ մարդս։

Արտաքնապէս կը բուժէ հազը, հարբուխը, կուրծքի իջուածքները, պռոնչիթը, դժուարամարսութիւնը, թոքախտի սկզբնաւորութիւնը, մորթի հիւանդութիւնները և ծննդական գործարաններու անհանգստութիւնը։

Կը ծախուի Մայրաքաղաքիս ամէն մեծ դեղարաններու և գեղի մթերանոցներուն մէջ։ Կ. Պոլսոյ համար գինն է 5 դահեկան։ 31—50

Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396, Բերա, Մեծ Փողոց, 396

(Նաննիի գարեջրատան վրայի յարկը)

Ամենասաստիկ ցաւած ակռաները վ՛ յրկեանապէս կը բուժեն, ցաւով դիմել և բուժուած վերագտնալու պայմանով։ Արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն յար և նման բնականի, ազատ արտասանութիւն և կատարեալ ծամողութիւն երաշխաւորեալ։

Դարուս ամենակատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ամառները ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր, և ձմեռները առաւօտէն մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ՝ կ'ընդունին։ 1—50

ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՐՔԵՐ

1.—ECHO DE PARIS

Ֆրանսերէն խօսակցութեան սոյն առաջնակարգ հաւաքածոն, որ իր ետեւ 200 երես և 14,000 բառերէ բաղկացեալ բառգրքոյկ մը ունի, ջերմապէս կը յանձնարարենք բոլոր վարժարաններու Պատ. Տնօրէններուն և ուսուցիչներուն։ Պէրպլէրեան վարժարանն իսկ ասկէ լաւագոյն առաջնորդ մը չէ կրցած գտնել ֆրանսերէն խօսակցութեան համար և ա՛յս է պատճառը որ Պէրպլէրեան աշակերտը բուն ֆրանսացիի մը ոճով կը խօսին, ինչպէս հաստատեցաւ անցեալ վերջին քննութեանց պահուն։

Գին 10 ղրուշ

Դիմել «Բիւրակն» առեւտրական չաբաթաթերթի խմբագրութեան, Պապը Ալի Ճատտէսի թիւ 38։

2.—ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Գինչական, գաղղիական, միզանցքաբորբոքային եւ այլ վեներական ախտերու դէմ:

Մարդկային մաքին, բարոյականին ու մարմնոյն վրայ հիւանդութեան ընդհանուր հետեւանքներուն, ծննդական գործարանաց բնախօսութեան, անատոմիական բնախօսութեան և պարտականութեանց, ճշգրիտ և իր հետեւանք երեւ.— ձեռնածութեան, անմաքրութեան, ամլութեան, ծերանութեան, յղացման.— Սեռական գործարանաց հիւանդութեանց և անոնց դարմաններուն, գաղղիական, միզանցքաբորբոքման և այլ վեներական ախտերու հետեւանքներուն և դարմաններուն վրայ կը խօսի սոյն օգտակար գիրքը, որուն հեղինակն է Կայսերական Համալսարանին ուսուցիչ Տքթ. Սա ուէյ Լամէրդ։

Գին 6 ղրուշ

Դիմել «Բիւրակն»ի Խմբագրութեան։ 2—10

ԱՂԷԹԱՓՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ՊԱՌԵՌԻ ԱՂԵԿԱՊԸ

Պառէռի աղեկապը, կակուղ և առանց զսպանակի շինուած ըլլալով՝ մարմնոյն վրայ կը կաղապարուի, որով կարելի է կրել զայն գիշեր ցերեկ առանց ո և է նեղութեան։

Սոյն հռչակաւոր աղեկապը, Եւրոպայի բոլոր նշանաւոր բժիշկներու ու վիրաբոյժներու կողմէ գնահատուած ըլլալով, իր տեսակին մէջ միակն է որ կրնայ ամբողջ նոյն իսկ մինչեւ ամորձիքներու մէջ թափած աղէթափութիւնը։

Սոյն հանճարեղ աղեկապը կրողը բոլորովին զերծ կը մնայ աղեխեղդման (étranglement herniaire) վտանգէն, և պէտք չունի վիրաբուժական ծանր ու վտանգաւոր գործողութեան մը ենթարկուելու որ վերջնականապէս բուժելէ զատ, աղիքներու նորէն վար իջնալն իսկ չարգիլեր։

Բրօֆ. Պառէռ, սոյն աղեկապին հնարիչը, այս անգամ յատկապէս Պոլիս ղրկած է իր ընդհանուր գործակալը Պ. Միրզա, որպէս զի անձամբ ծանօթացնէ այս աղեկապին գործածութեան եղանակը։

Պ. Միրզա, միայն 13 օր պիտի մնայ Պոլիս, և ըստ եւրոպացւոց Յուլիս 24ին պիտի մեկնի, ուստի անոնք որ աղէթափութենէ կը տառապին կրնան իրեն դիմել Բրպոլի դեղարանը, թիւ 116 Մեծ փողոց, Բերա (Աղա-Ճամի)։

Կատարեալ բուժում մանկանց աղէթափութեան։

ՓՈՐՁԸ ՁՐԻ Է

2—5

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԵՐԵԱՆ

ԷԳՕՆՕՄԻԱ ՊԱԽԹ
(EPARGNE-CHANCE)
Ն. ԲԱԲԱՃՕՂԼՈՒ ՎԷ ՇԻՐՔԷԹԵԱՍԸ
ՊԱՆԳԱՍԸ

ՍԹԱՆՊՕԼՏԱ ՍԻՐՔԷՃԻՏԷ ՔԷՕՓՐԻԻԼԻ ԽԱՆԸՆՏԱ

ՆՈՒՄԷՐՕ 26

Սաթըլըր պարա թէէափյաթլը հէր աիւրլիւ իքրամիյէլէ վէ ֆաիզլէ թահվիլաթ

Սղօնթօ իտիլիր, գուբօնլար վէ իստալէ օլունան թահվիլաթ

Սվանս վէրիլիր էսհամ իւզէրինէ վէ աղ ֆաիզլէ օլմաք իւզրէ

Թահվիլ իտիլիր մէճճանէն, պիլ-ճիւմլէ թահվիլաթըն խատպէթ իտալ իթմէարիկի.

Սիկուրթա օլունըր հարիգէ գարշը էմնիյէ վէ մալիյա։

Իխթար.— Կէրէք բիազամըզ վէ կէրէքսէ վիլայաթը Շահանէ իչիւն ճիւմի ամէլիյաթլէրէ իճթիմաճ վար տըր։ Տօլկուն գօմիսիօն վէրիլիր։ Պու խուսուսա տա տաղրուտան տաղրույա խատօ մէքթուպ իլէ Քէօբրիւլիւ խանընտա վաղը միւրաճաաթըն ուսուլ իլէ միւրաճաաթ իտիլէ։

ՊԻԹԸՐ ՔԱՄՊԱՌԻ
BITTER CAMPARI

ՊԻԹԸՐ ՔԱՄՊԱՌԻն տիեզերապէս ճանչցուած արտադրութիւն մըն է։ Ստամոքսի օգտակար ըմպելի մըն է, որուն գործածութիւնը յանձնարարուած է ամէն երկիրներուն մէջ։ Ամէն մըն է, որուն համը շատ ախորժելի է և ախորժակը կը գրգռէ։ Քիչ մը կազէօզի հետ խառնուելով՝ ամրան համար ամէնէն ախորժելի, ամէնէն զովացուցիչ և աժխորժաբեր ըմպելին կ'ըլլայ։

ՔՕՐՏԻԱԼ ՔԱՄՊԱՌԻ
CORDIAL CAMPARI

ՔՕՐՏԻԱԼ ՔԱՄՊԱՌԻն հեշտաւէտ փաշի մըն է որ իբր մարսողական կը խմուի կերակուրներու վրայէն, և որուն համը իր նմանը չունի։ Թէյէն ետք առնուած փոքր գաւաթ մը ստամոքսը կը կազդուրէ և մարսողութիւնը կը դիւրացնէ։ Զօրաւոր ըմպելիներու անպատեհութիւնները բնաւ չունի։

ՊԻԹԸՐ ՔԱՄՊԱՌԻն և ՔՕՐՏԻԱԼ ՔԱՄՊԱՌԻն փոքր գաւաթներով կը ծախուին գարեջրատուններու, առաջնակարգ սրճարաններու և ճաշարաններու, ճաշի խանութներուն մէջ։

Շիշով կը ծախուի մեծ նպարավաճառներու քով և դեղի մթերանոցներու մէջ են.։ 26—7

ԳԷՕՑԻՒՔ ԷԼԳԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՐՔԷԹԵԱՍԸ

Իսթանպօլ, Սուլթան Համամընտա

Թօփալեան խանըն թէմիլ 2º գաթընտա

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա հէմէն է'ն էսկի վէ էն զիյատէ քէսպի էմնիյէթ իթմիշ օլան վէ 1871 սէնէսինտէ թէէսիս օլունան Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ գէօյիւք էլպիսէ տէբօզիթօսը, էսկի նամ ու խիւսնիւ շէօհրէթինի մէվգիինի մուհաֆազա, մուհիթ վէ միւշտէրիլէրինէ պու սէֆէր տէ չօք աչըգ իթմիշ վէ թէքէմմիւլէ պէդիլ գայրէթ իթէրէք, Թօփալեան խանըն, ուստում իքինճի գաթընը քէնտիսինէ հասր վէ մաղազալարը թէվսի իթմիշ տիր։

1. Օրտա մէվքիտէ էլպիսէլէրին սոն մօտա գումաշ վէ պիչիմլէրինի,

2. Գումաշլարըն մէթանէթ վէ դէփքէթինի,

3. Ֆիաթլարըն գայէթ միւթէտիլ վէ էհվէնիյէթ օլմասընը։

Ռէյիւլաթ կէօրէն միւհթէրէմ միւշթէրիլէրին մէզքիւր մաղազալարըմըզդան այըրըլմայաճագլարընտան զավիյէն էմինիզ։

Մէզքիւր մաղազատա էօլչիւ իւզէրինէ տէ էլպիսէ եափըլմագտա տըր։

ՖԻՑԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

ՊԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԵՐԻ ՏԷ ԱՉԸԳ ՏԸՐ 50.32